

En korak do čistega okolja

delovni zvezek

Tatjana Kokalj, Helena Kraljič, Anja Kokalj

morfem
Rojstvo besede

EKOjunak je lahko VSAK.

VSE, KAR POTREBUJEŠ:
ZELEZNA VOLJA,
BISTRE IDEJE IN KOT
BLISK HITRA AKCIJA.
OKOLJE NAŠA NI
IGRAČA, BITI EKOJUNAK
SE ZATO RES SPLAČA.

snaga

EKODAN SE PO
JUTRU POZNA.
EKOJUNAK Z VODO
VARČUJE,
EMBALAŽO PA
LOČUJE.

V ŠOLO
RAJE PEŠ,
S KOLESOM ALI NA
KOLESCIHI! JE OKOLJU
PRIJAZNO IN ZDRAVO.
PA ŠE POSKRBI ZA ZABAVO.

EKOJUNAK SVOJE SUPER MOŽGANE
TRENIRA VSAK DAN IN VE, DA
JE TREBA DATI PAPIR OD STEKLA
STRAN.

LOČEVANJE
ODPADKOV!

MMMM, ZDRAVA MAL'CA!
A VEŠ, DA IZ PLASTENKE
LAHKO NOVO PELERINO
NAREDIMO? DA IZ
BANANINEGA OLUPKA
KOMPOST DOBIMO?
PA ŠE VARČEVANJE
Z ENERGIJO
ZAGOTOVIMO.

KER V MESTU ŽIVI VELIKO LJUDI,
NASTANE TUDI OGROMNO SMETI.
ZATO CENTER ZA RAVNANJE Z ODPADKI
ZGRADIMO, POLJA OZELENIMO
IN ŠE BREZPLAČNO ELEKTRIKO
IN PLIN PRIDOBIMO.

EKOJUNAK VE, DA VARČEVANJE Z ENERGIJO PRAVA POT JE.
ZATO VEDNO ČISTO UGAŠNE TV, DVD, RAČUNALNIK IN LUČI.

DAN EKOJUNAKA JE KONČAN. KER MU NE
ZMANJKA DOBRE VOLJE, ZELO HVALEŽNO
MU JE OKOLJE!

KONEC

Tatjana Kokalj, Helena Kraljič, Anja Kokalj

Spremna beseda

Program Ekošola kot način življenja, ki se trenutno izvaja v več kot polovici vzgojno-izobraževalnih ustanov (vrtcev, osnovnih šol, srednjih šol ter domov za šolske in obšolske dejavnosti), se bo s pomočjo dobrih gradiv in priročnikov še bolj udejanjal in postajal del ravnanja mladih. **Prav ta priročnik na didaktično ustrezen in prijeten način posreduje naravovarstveno znanje in nevsiljivo vključuje otroka v odgovoren odnos do narave, okolja in bivanja.** Z aktivnim delom z vzgojiteljem, učiteljem ali starši lahko otrok ob znanju na lahkoten način pridobiva tudi vrednote, ki ga bodo spremljale vse življenje. To je najboljši način graditve vzorcev ravnanja ob vsaki priložnosti. Priročnik lepo dopolnjuje oblikovanje ciljev, ki jih v šolah in vrtcih gradi program Ekošola kot način življenja, ki je eden osrednjih programov vzgoje in izobraževanja za trajnostni ali sonaravni razvoj.

Učitelji in vzgojitelji v ekošolah imate pomembno vzgojno vlogo, da bo pri otrocih in mladini skrb za okolje in naravo postala del življenja. Vi, otroci, pa s svojimi hotenji delate dobro tako okolju kot naravi. Aktivno ste se vključili v saditev avtohtonih drevesnih vrst okrog šol in vrtcev in s tem prispevali tudi k blaženju podnebnih sprememb, spet drugi sodelujete v projektu Voda je življenje, v okviru katerega spoznavate rastlinstvo in živalstvo naših stoječih in tekočih voda kot tudi ekologijo obrežja. Ravnanje z odpadki in njihovo ločeno zbiranje vam v ekošolah prehaja že v navado. Več kot polovica vas je aktivno vključenih v projekt Zdravo življenje in slednjega poskušate tako tudi živeti, zato vam bo ta priročnik odlično pomagalo, da ugotovite, kaj se še morate naučiti in postoriti, da boste prispevali svoj delež na področjih, kot so:

- medosebni odnosi,
- podnebne spremembe,
- ohranjanje biotske pestrosti,
- spoznavanje vloge gozda,
- voda, varčevanje z njo in preprečevanje onesnaževanja,
- odpadki, zmanjšanje njihove količine, ločeno zbiranje, čiščenje,
- energija, varčevanje, učinkovita raba energije in uporaba alternativnih virov,
- zdrava prehrana,
- promet in okolje ter
- potrošniške navade.

Vesela sem, da lahko posebej pozdravim ta prispevek h graditvi vaše ekošole ali vašega ekovrtca.

*prof. Nada Pavšer,
nacionalna koordinatorka ekošole*

Vsebina

Plastenka praznuje veliko noč ** / ***	8
Listko in njegova življenja *** / ****	14
O steklenici in izgubljenem zakladu *** / ****	17
O deklici in izgubljenem zakladu *** / ****	17
Ples v zabojniku ** / ***	22
O prelepi deželi *** / ****	26
Kdo gre na sprehod v gozd? ** / ***	32
Zelena jopica * / **	38
Stari avto * / **	44
Cigančica Kuku in Srebrna riba * / **	49

Težavnost vsebin:

*	zelo lahka
**	lahka
***	srednje lahka
****	malo težja

Napisale: Tatjana Kokalj, Helena Kraljič, Anja Kokalj

Ilustrirala: Anja Kokalj
Izdala in založila: Založba Morfem
Lektorirala: Mateja Kržišnik
Tisk in dodelava: Simpro d.o.o.

Naklada: 12.000 izvodov

Jezero, 2009

Cena knjige z 8,5 % DDV: 24,00 €

Knjige založbe Morfem lahko naročite preko spletne strani.

<http://www.morfem.si>

Tiskano na papir s FSC certifikatom številka: SGS-COC-003187

FSC – Forest Stewardship Council je certifikat, ki zagotavlja trajno gospodarjenje z gozdom kot obnovljivim, vendar zelo občutljivim naravnim virom. Podjetja zagotavljajo končnemu uporabniku, da so les in lesni izdelki sledljivi do izvora in da je omogočena sledljivost surovin od gozda do končnega uporabnika ter s tem zagotovljeno, da les za izdelke izvira iz gozdov, ki so upravljani po zahtevah standardov organizacije FSC (www.fsc.org).

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

502(02.053.2)(076)

KRALJIČ, Helena
En korak do čistega okolja : ekološki delovni zvezek / Helena
Kraljič, Tatjana Kokalj, Anja Kokalj. - Ljubljana : Morfem, 2009

ISBN 978-961-6773-31-7
1. Kokalj, Tatjana, 1956- 2. Kokalj, Anja, 1979-

247125504

STROKOVNA OCENA DELOVNEGA ZVEZKA EN KORAK DO ČISTEGA OKOLJA

avtoric Helene Kraljič, Tatjane Kokalj in Anje Kokalj

Delovni zvezek EN KORAK DO ČISTEGA OKOLJA je poučno in privlačno delovno gradivo za otroke, ki obiskujejo vrtec in prvo triado devetletne osnovne šole. Je vsebinsko kakovosten in primeren razvojnim značilnostim učencev v obdobju srednjega otroštva.

Teme, ki jih zajema delovni zvezek, se navezujejo na otroško literaturo z ekološko vsebino, in sicer na ekološke knjige oz. slikanice: Ples v zabojniku (pripoveduje o ločenem zbiranju odpadkov), Listko in njegova življenja (izpostavlja recikliranje papirja), Stari avto (govori o potrošništvu), O steklenici in izgubljenem zakladu (prikazuje pot recikliranja steklenice), Plastenka in velika noč (nanaša se na recikliranje plastične embalaže) avtorice Helene Kraljič, Cigančica Kuku in Srebrna riba Nine Kokelj in Kruna Antoniča (obravnavajo problem čiste vode), Kdo gre z nami v gozd? (nanaša se na ohranjanje gozdov) in Zelena jopica (obravnavajo odnos do starih oblačil) Tatjane Kokalj, O prelepi deželi (prikazuje Slovenijo, deželo, ki bi bila rada lepa, a ji brez pomoči ljudi ne bo uspelo) Mojiceje Podgoršek.

Pri tem je treba poudariti, da so omenjene knjige uvrščene tudi na seznam priporočenih knjig za eko bralno značko v šolskem letu 2009/10.

Vsako poglavje delovnega zvezka se navezuje na vsebino ene od omenjenih ekoloških knjig oz. se začne z odlomkom ene izmed njih, ki otroka spodbudi k branju celotne knjige oz. slikanice, usmerja učence k pogovoru o ekološki problematiki, opazovanju in iskanju primerov iz vsakdanjega življenja. Sledijo didaktične naloge in osnutek igrice na obravnavano temo, ki jo lahko otroci prilagodijo svojim zamislim. Ob koncu so navedene še zanimivosti, povezane z obravnavano ekološko tematiko, pojasnjene pa so tudi besede, ki jih otroci morda ne razumejo. Obravnavana ekološka tematika je raznolika, aktualna in zanimiva ter predstavljena na otrokom razumljiv način. Delovni zvezek vsebuje tudi zabavne in hkrati poučne naloge, ki otroke spodbudijo k razmišljanju in odgovarjanju na vprašanja, na ravni, ki jo glede na svoje spoznavne značilnosti obvladujejo.

Otrokom miselne in praktične dejavnosti, ki jih avtorice predlagajo v delovnem zvezku, pomagajo, da usvojijo in utrdijo znanje o naravi ter njenem varovanju, spodbujajo pa tudi k razvoju njihovega ekološkega »zavedanja« in osveščenosti. Vsebine delovnega zvezka dajejo priložnost za tematski pogovor med učitelji/učiteljicami in otroki ali med otroki samimi. Hkrati učitelje in učiteljice, ki delajo z učenci v prvi triadi devetletke, tematika in predlagane naloge usmerjajo pri tem, kako otrokom na zanimiv in poučen način predstaviti še drugo aktualno in njihovi starosti primerno tematiko.

Na podlagi navedenega delovni zvezek EN KORAK DO ČISTEGA OKOLJA priporočam kot uporaben in koristen učni pripomoček pri spoznavanju ekoloških vsebin v vrtcu in prvi triadi osnovnošolskega izobraževanja.

Red. prof. dr. Maja Zupančič, univ. dipl. psih.

V Ljubljani, 14. 8. 2009

Plastenka praznuje veliko noč

Helena Kraljič,
ilustrirala Tina Brinovar

Odlomek iz knjige:

A vedela sem, da moram potrpeti, če želim postati uporabna. V nasprotnem primeru bi naravi delala samo škodo. Tega pa si nisem želela.

Preberi celo knjigo.

Pogovori se s sošolci.

- Zakaj misliš, da odvržene plastenke škodijo naravi?
- Ali veš, v kakšni predelavi bi se lahko znašla plastenka, če bi jo odvrgli v zabojnik za ločeno zbiranje odpadkov? Ena trditev ne drži. Katera? Prečrtaj jo.

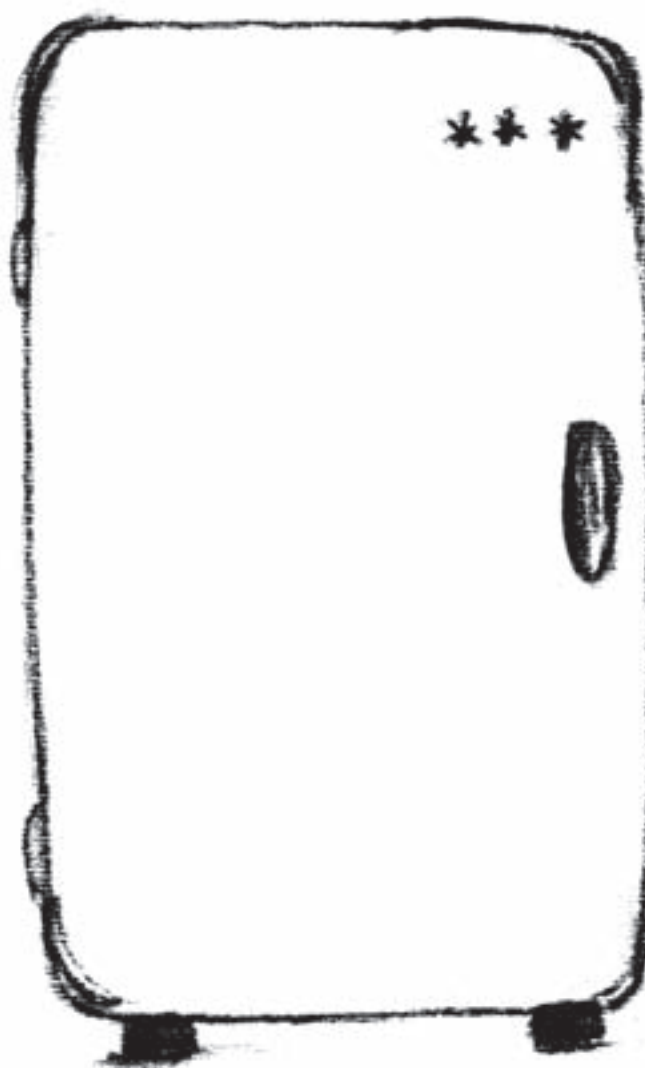
- zvezek
- čopič
- spalna vreča
- preproga
- cvetlični lonček

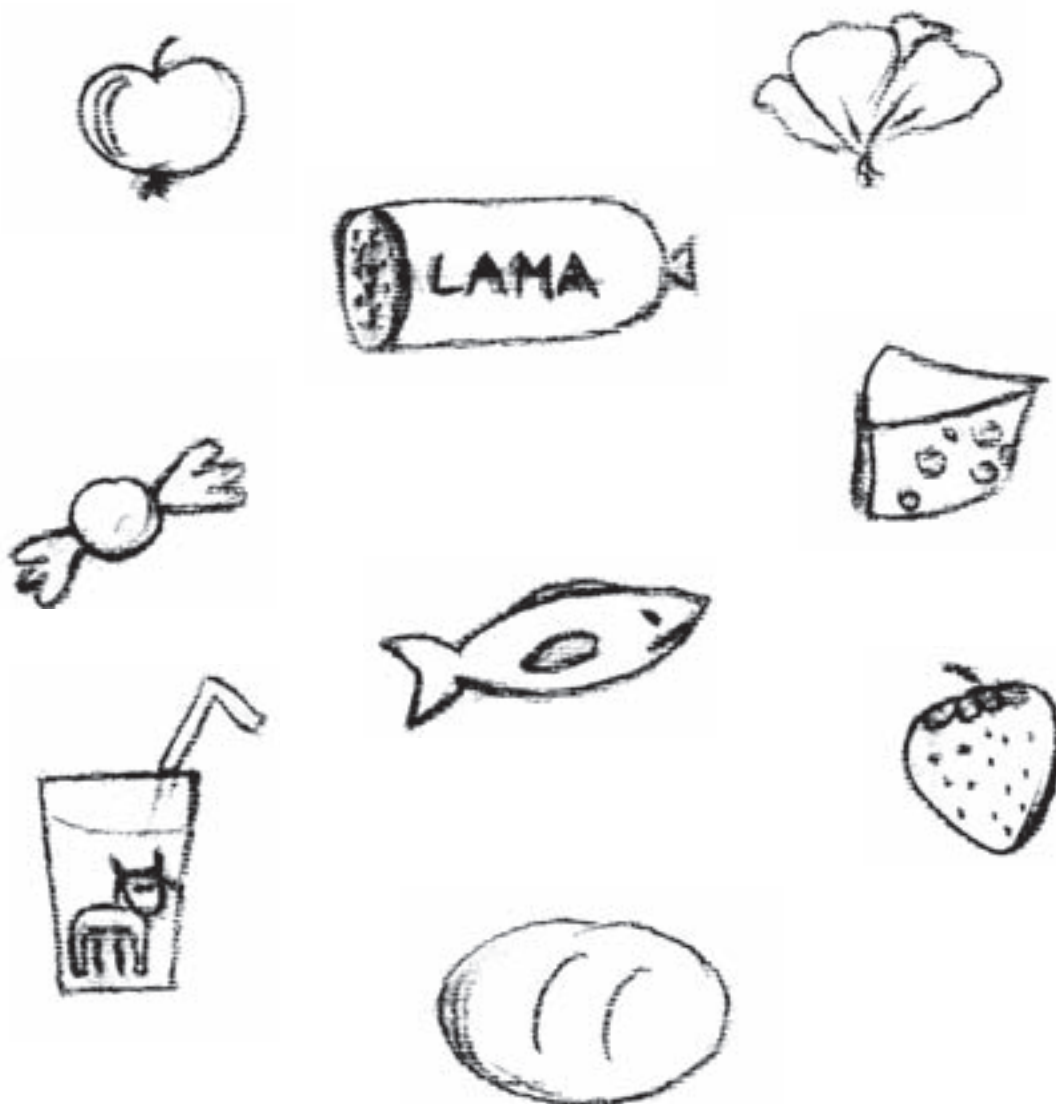
- V Sloveniji imamo okoli 50.000 divjih odlagališč odpadkov. Razloži, kaj je divje odlagališče.
- Za veliko noč barvamo jajca. Ta jajca različno imenujemo. Njihovo ime je odvisno od načina izdelave. Pozanimaj se, kako rečemo jajcem, na katera rišejo z lesenimi pisalkami, ki imajo vdolbino, skozi katero teče vosek. Ta vosek nanesejo na jajca in ustvarijo različne podobe. Ko jajca pobarvajo, se barva na povoskanih mestih ne prime in na teh mestih ostane risba. Ali so to:
 - a) prekmurske remenke
 - b) praskanke
 - c) belokranjske pisanice
 - d) pirhi
- Katera živila moramo shranjevati na hladnem? Pozanimaj se zakaj.

Poišči/opazuj.

- Poglej v hladilnik in nariši, kaj vse shranjujete v njem. Kako je shranjena hrana?

- Poglej še v omare in povej, koliko plastenk in pločevink si našel?
- Bi lahko hrano, shranjeno v plastični embalaži, zamenjali za okolju prijaznejšo?
- V trgovini opazuj, v kakšni embalaži so pakirana jajca. Katera je okolju prijaznejša? Zakaj?
- Ali veš, katera živila so bolj zdrava in katera manj? Tista, ki so bolj zdrava, pobarvaj.

- Kaj najraje ješ? Opiši včerajšnji jedilnik. Kaj bi lahko izločil, da bi se prehranjeval bolj zdravo?
- Pripravi zdrav jedilnik za naslednji teden.
- Kar kupimo v trgovini, plačamo in odnesemo domov. Kaj meniš, katero od spodaj navedenih ravnanj je ekološko **najbolj** in katero **najmanj** sprejemljivo? Povej zakaj.
 - a) V trgovino gremo z vrečko iz blaga ali s košaro.
 - b) V trgovini prosimo za papirnato vrečko.
 - c) V trgovini vsakokrat kupimo novo plastično vrečko.
 - d) Kupljene reči odnesemo domov v škatli, ki jo dobimo v trgovini.

Didaktične naloge

- Uganka.

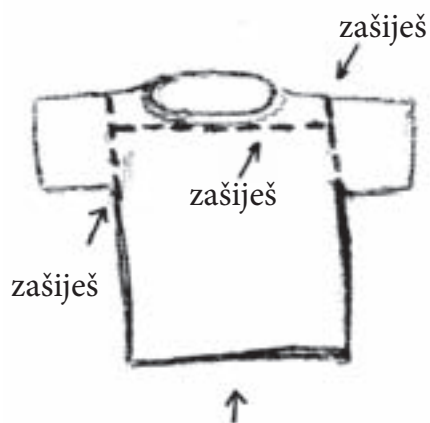
*Menda naravi sem škodljiva.
Planetu našemu grozljiva.
Ker pa uporabna sem zelo,
če najdeš me, si zapomni to:*

*odnesi v zabojnik me,
tja, kjer plastika zbira se.
Me bodo v nov dom peljali,
novo obleko mi izbrali.*
(plastenka)

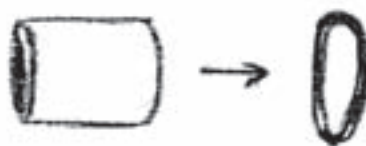
- Povej, katera spodaj narisana živila shranjujemo v hladilniku. Pobarvaj jih.

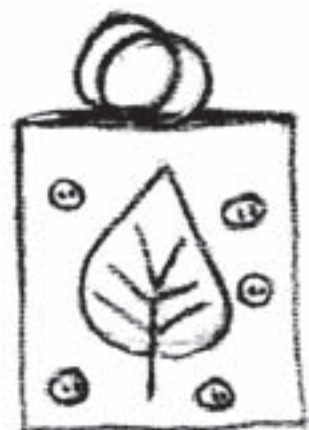
- Naredi svojo vrečko iz blaga. Ko greš v trgovino, jo vedno vzemi s seboj. Vrečko lahko okrašaš z gumbi, nanjo kaj narišeš ali našiješ.

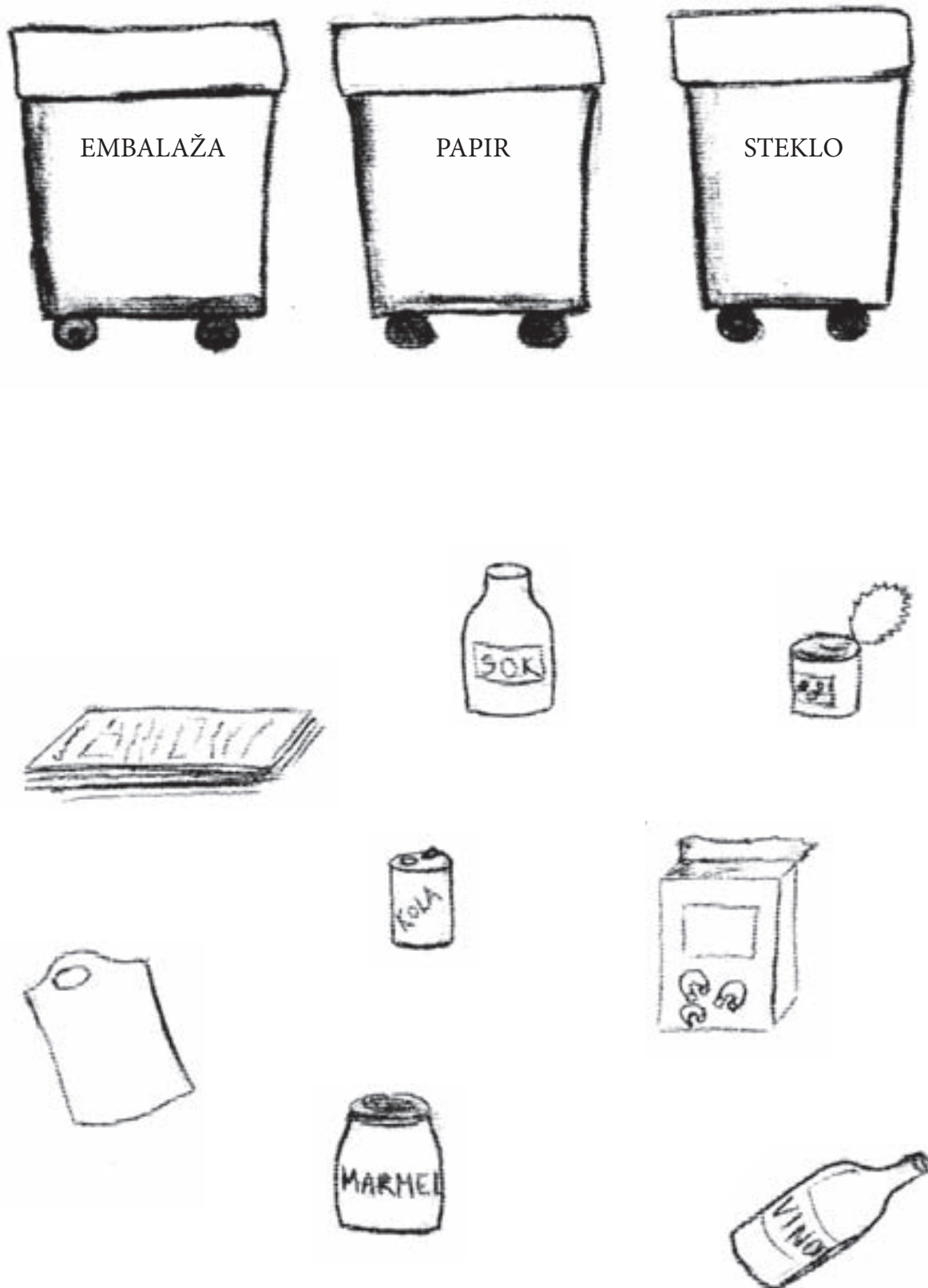
Rokava odrežeš in vsakega posebej zviješ tako, da dobiš obroč.

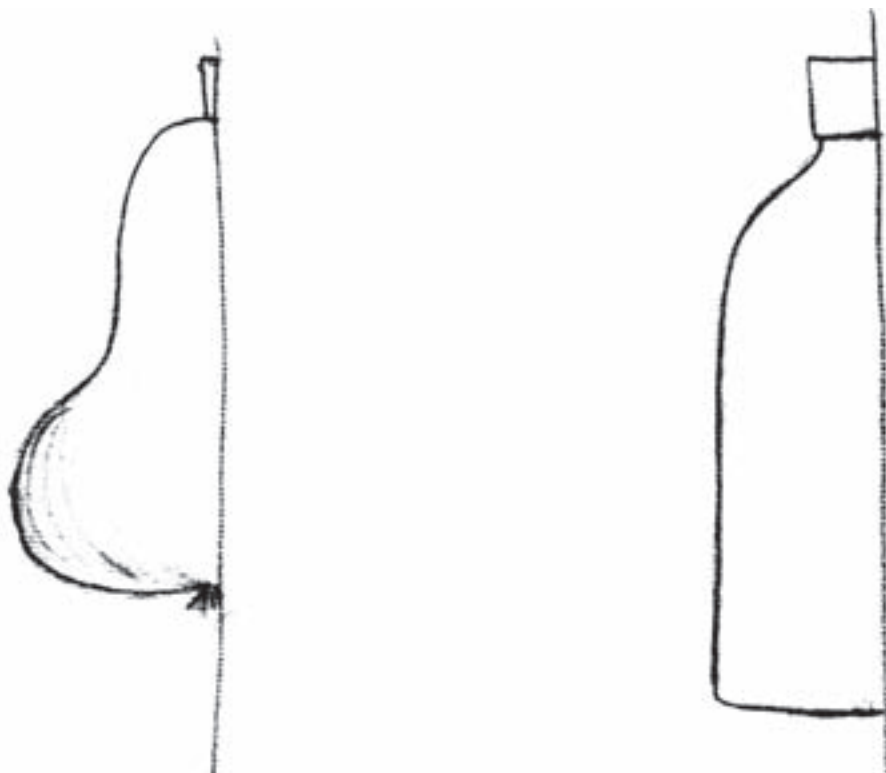
Tukaj prišiješ obroča, ki ti služita kot ročaja.

- V okolici organizirajte čistilno akcijo. Katerih odpadkov ste našli največ? Zakaj?
- Pravilno pobarvaj pokrove zabojnikov. Modra, rumena, zelena. Spodaj poišči odpadke, ki sodijo v ustrezen zabojnik. Pobarvaj jih s tako barvo kot je pokrov zabojnika, v katerega odpadek sodi.

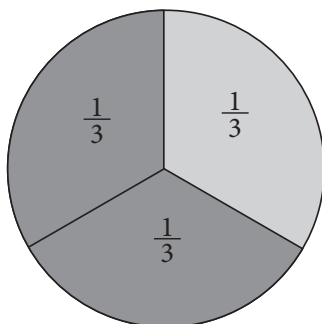

- Dokončaj risbo in jo pobarvaj.

Ali veš?

- Plastične vrečke so med najpogostejšimi vzroki za onesnaževanje rečnih obrežij in za smrt morskih želv. Želve se z njimi zadušijo, saj mislijo, da so meduze.
- Plastične vrečke se v naravi razgradijo v petih letih, debelejše plastenke pa v dvajsetih letih.
- Vrečke se reciklirajo* v vrečke za smeti, zato jih odvrzi v zabojnik za ločeno zbiranje plastične embalaže.
- Plastenke se reciklirajo v najrazličnejše izdelke – obešalnike, oblačila, cevi ...
- Na trgu obstajajo biovrečke, ki so okolju prijaznejše. Narejene so iz koruznega ali krompirjevega škroba in so primerne za kompostiranje**. V šestih do osmih mesecih se popolnoma razgradijo.
- V Sloveniji imamo okoli 50.000 divjih odlagališč odpadkov. Dve tretjini vseh odvrženih odpadkov je možno predelati in znova uporabiti.

* Recikliranje – predelava že uporabljenih, odpadnih snovi.

** Kompost – gnojilo iz preperelih organskih odpadkov in prsti, s katerim tlo vrnemo organsko snov, ki smo jo odvzeli v obliki plodov.

Listko in njegova življenja

Helena Kraljič,
ilustriral Zvonko Čoh

Odlomek iz knjige:

Opazoval sem zaskrbljene oči prijateljev. Kartonska embalaža, časopisi, revije, katalogi in natrgane nakupovalne papirnate vrečke so v strahu razmišljali, kam nas bo odpeljal tovornjak. Tudi mene je skrbelo, kje bom končal.

Preberi celo knjigo.

Pogovori se s sošolci.

- Se spomniš, kdaj in zakaj je bilo tebe strah?
- Na svetu je mnogo lepih krajev in različnih čudes. Kateri kraj bi želel obiskati in zakaj? Opiši počitnice, ki so ti bile do sedaj najbolj všeč.
- Povej, katere so prijetne reči in katere neprijetne, če se preseliš.
- Ali veš, kaj so po poklicu tvoji starši? Si že premišljeval, kaj si želiš postati, ko odrasteš? Zakaj prav to?
- Opiši, kako se je počutil Papirko, ko se je prvič znašel v zabojniku za ločeno zbiranje odpadkov, in kako drugič.
- Zakaj je razglednica menila, da je največja znamenitost Francije?
- Papirko je stanoval pri različnih ljudeh v različnih krajih.
Pripoveduj o Papirkovih življenjih. Izberi si enega od spodnjih.
 - a) Prvo rojstvo, ko je bil Papirko snežno bel list.
 - b) Drugo rojstvo, kako je Papirko postal reciklažni papir.
 - c) Tretje rojstvo je Papirku vdihnili novoletna voščilnica.
 - d) Četrto rojstvo je Papirka spremenilo v ovojni papir.

- Ali veš, po čem je poznan tvoj kraj? Poišči kakšno razglednico ali fotografijo tvojega kraja. Prilepi jo.

- Ali veš, v katere izdelke bi se Papirko še lahko spremenil? Če si v dvomih, boš našel odgovor na koncu knjige *Listkova življenja*.
- Papirko je s četrtem rojstvom postal ovojni papir. Anžetova mamica je vanj zavila darilo za njegov rojstni dan. Se spomniš, kako je bilo zavito darilo za tvoj rojstni dan?
- Razloži, kaj pomenijo besede:

a) gospodinjski odpadki	b) kompost*
c) smog**	d) tovarna

Poišči/opazuj.

- Na koncu knjige so zaporedno postavljene slike brez besedila. Ob slikah obnovi zgodbo.

* Kompost – gnojilo iz preperelih organskih odpadkov in prsti, s katerim tlom vrnemo organsko snov, ki smo jo odvzeli v obliki plodov.

** Smog – tip onesnaževanja zraka; ime je nastalo z združitvijo dveh angleških besed, »smoke« in »fog« (dim in megla); razlog za nastanek smoga je bil sprva izgorevanje velikih količin premoga.

Didaktične naloge.

- Razdelite se v več skupin. Vsaka skupina naj izdela plakat za kraj, ki naj bi ga obiskali turisti. Sošolcem predstavite izbrani kraj. Katera skupina je najbolj opisala znamenitosti ter posebnosti kraja?
- Izdelajte papir. V knjigi *Listko in njegova življenja* preberite navodila za izdelavo recikliranega papirja. Papir lahko uporabite za različne namene. Iz njega lahko izdelate voščilnice, božično novoletne okraske, maske ...
- Izdelaj razglednico. Pošlji jo nekemu, ki je bo vesel. Kako bo izgledala?
- Reši uganki in rešitev nariši.

*Polno znanja v sebi nosi,
med ljudi ga rada troši.*
(knjiga)

*Črke, risbe in račune
nanj že stoletja pišemo,
listi vpeti so v knjigah,
zanj žrtvujemo drevo.*
(papir)

Ali veš:

- da je reciklažni papir običajno sivkaste ali rjavkaste barve?
- da kos papirja razpade po enem mesecu, volnena nogavica po enem letu, pločevinka pa šele po dvesto letih?
- da je papir ena od snovi, ki jo je najlažje predelati in spet uporabiti?
- da je nekatere vrste papirja mogoče celo sedemkrat predelati?
- da iz recikliranega papirja lahko nastanejo ovojnice, časopisi, škatle za jajca, robčki, toaletni papir, škatle, knjige ...?
- da izdelki iz papirja predstavljajo največ odpadkov?
- da je 22. april dan Zemlje? Prvič so ga praznovali leta 1970. Na ta dan poskušajo številne okoljske organizacije in posamezniki z raznimi prireditvami opozoriti, da moramo paziti na naš planet.
- Poišči v časopisu komentarje in članke o dogodkih ob dnevu Zemlje.

O steklenici in izgubljenem zakladu

O deklici in izgubljenem zakladu

Helena Kraljič,
ilustriral Zvonko Čoh

Odlomek iz knjige:

*S tal je pobrala suho odlomljeno vejo in z njo drezala v steklenico. Toliko časa ...
tolikokrat, dokler ni ven pokukal košček papirja, ki je bil v njej. Potegnila ga je iz
steklenice. Zasmejalo se ji je:
»Vedela sem,« je plosknila z rokami. »Zemljevid o izgubljenem zakladu.«*

Razmisli.

- O čem bo govorila zgodba? Povej ali napiši v zvezek svojo zgodbo.

Preberi celo knjigo, nato primerjaj svojo zgodbo s tisto iz knjige.

Pogovori se s sošolci.

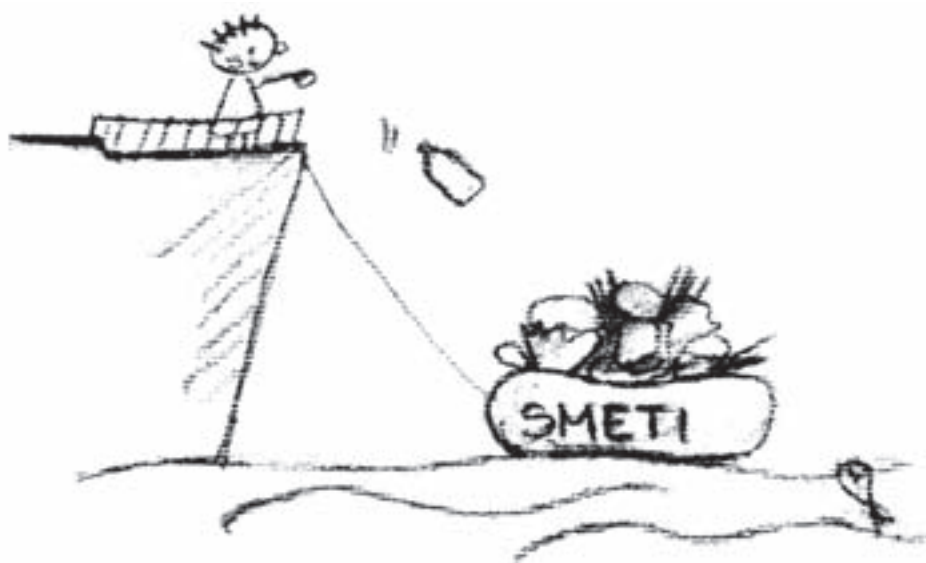
- Kaj misliš, zakaj se je morje razburilo? Ali veš, komu odpadki, odvrženi v morje, škodijo in zakaj?
- Pomisli in povej, kaj vse ostane na plaži za brezbržnimi kopalci, ki so tam ves dan?
- Veliko ljudi odpadkov ne meče v smetnjake, ampak jih odvržejo v naravo. Ali veš, kakšno škodo delajo naravi?

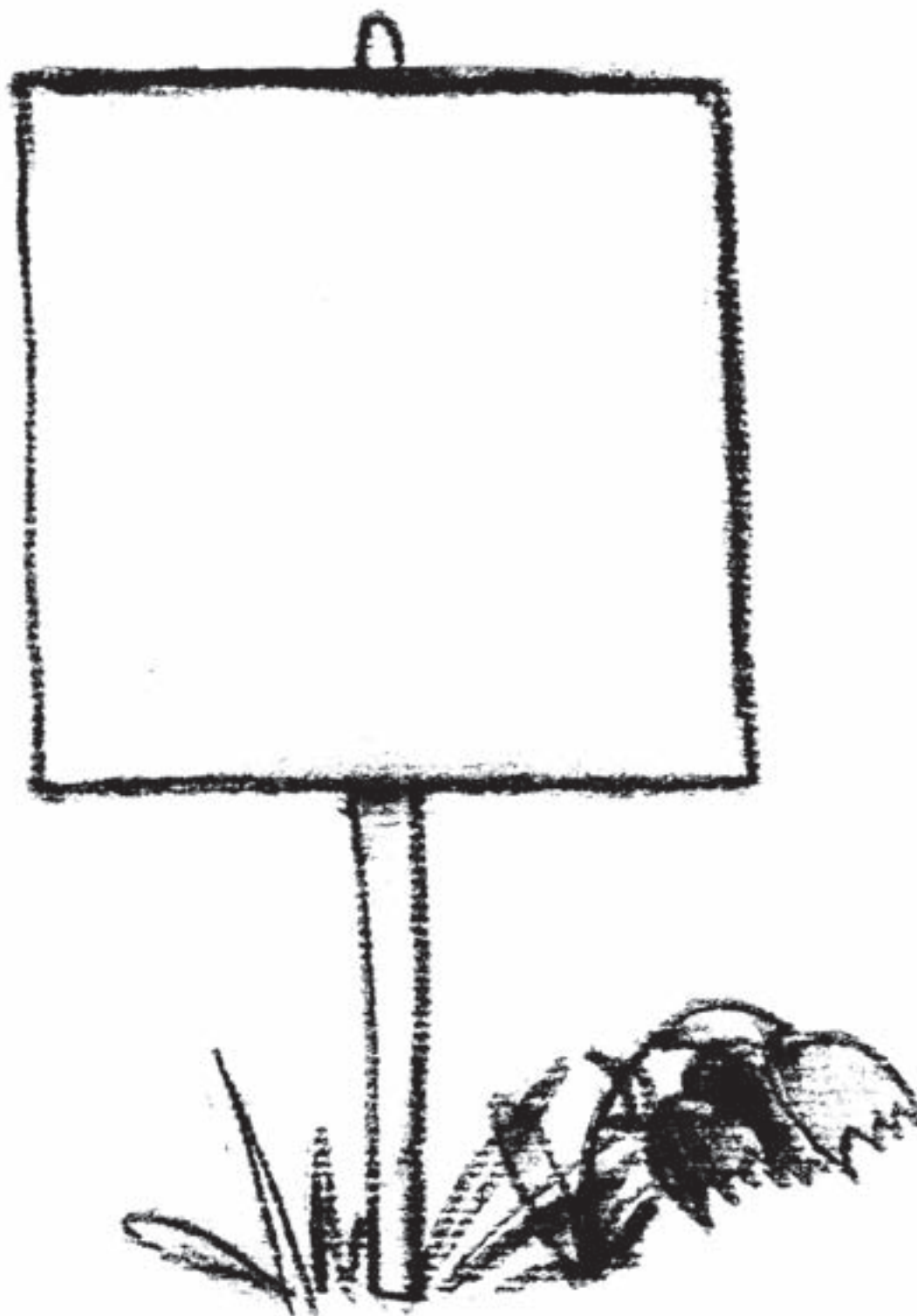
Poišči/opazuj.

- Pojdi na sprehod. Kaj meniš, da bi nam povedali travnik, gozd, jezero, če bi znali govoriti? Bi se pritožili, ker ljudje puščajo tam odpadke?
- Pojdi v trgovino in ugotovi, katerih stvari je več: tistih, ki so shranjene v stekleni embalaži, plastični embalaži, ali tistih, ki so shranjene v pločevinkah? Katera embalaža je okolju prijaznejša? Zakaj?
- Včasih so mleko prodajali v steklenicah, danes pa ga pakirajo v plastično embalažo. Razmisli, zakaj se odločajo za plastično embalažo.
- Obkroži trditve, ki se ti **ne zdijo** pravilne.
 - a) Veliko nakupujemo. Denar moramo takoj zapraviti.
 - b) Kupujemo stvari, ki so zapakirane v plastično embalažo.
 - c) Kupujemo stvari, ki so zapakirane v papirnato embalažo.
 - d) Izberemo milo ali šampon, ki je brez umetnih dišav.
 - e) Kupujemo samo stvari, ki jih potrebujemo.
- Zamisli si, da potuješ z barko. Kako bi ravnal s smetmi? Obkroži trditev, s katero se strinjaš.
 - a) Vrgel bi jih v vodo, odneslo jih bo na obalo, kjer jih bodo ljudje pobrali.
 - b) Spravil bi jih in jih potem, ko bi prispeli na obalo, odvrget v najbližji zabojnik.
 - c) Spravil bi jih in jih, ko bi pristali, bi jih odvrget v najbližji zabojnik za ločeno zbiranje odpadkov.
 - d) Dal bi jih prijatelju, on bo že vedel, kam z njimi.

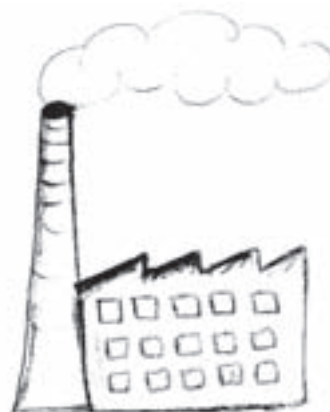
Didaktične naloge.

- Nariši tablo, ki bo opozarjala ljudi na premišljeno ravnanje z odpadki.

- Opiši, kako bi bil videti naš planet, če ne bi bilo smetnjakov in bi vsi ljudje odpadke metali v naravo?
- Uganke.

*Ob kosilu, na zabavi,
na mizi krhka stojim,
med nasmejanimi obrazi
tekočino v sebi držim.
(steklenica)*

*Velikanka siva
z dimnikom na glavi,
na obrobju mesta,
do nje prašna cesta.
(tovarna)*

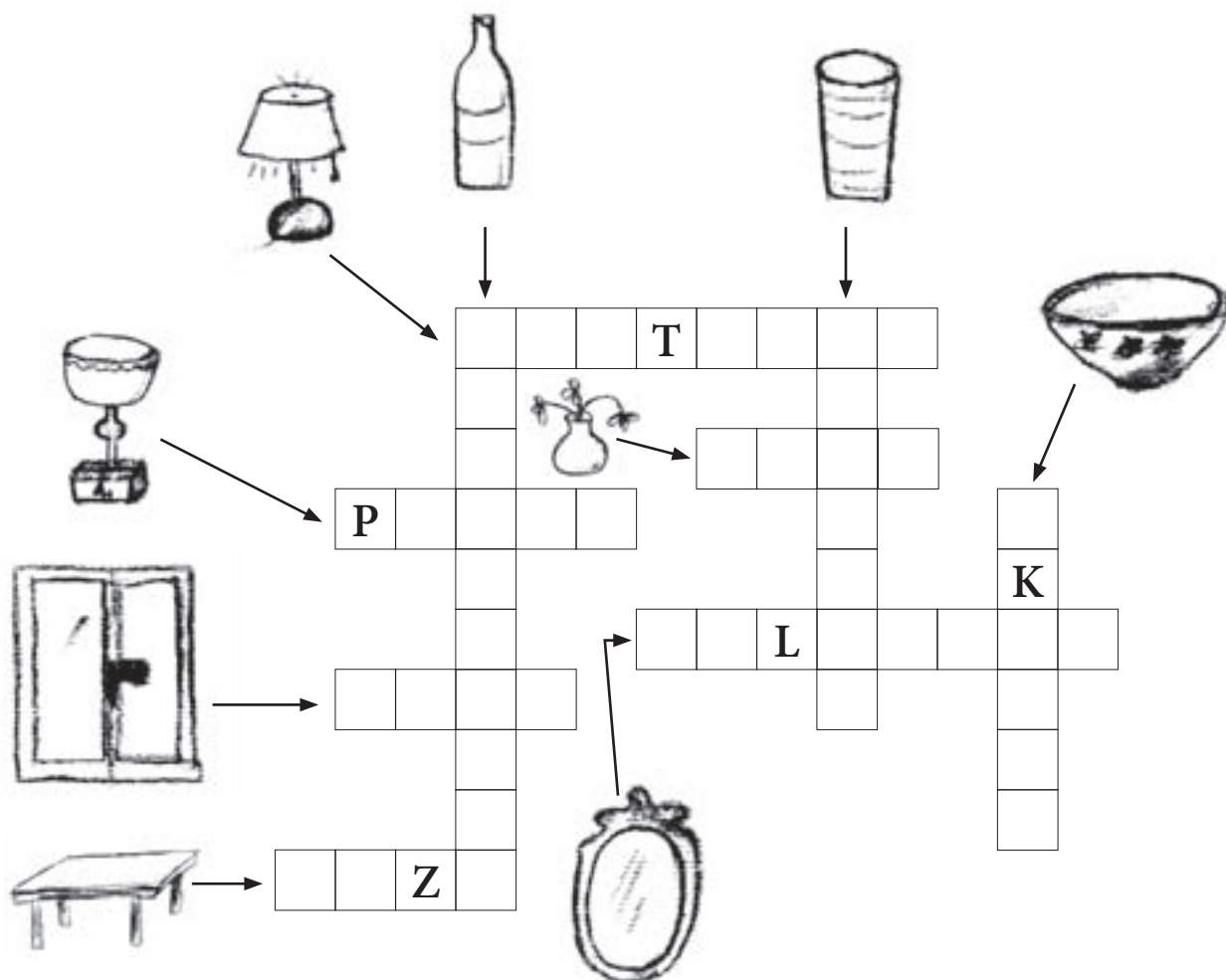
*Sokove, vino, kis in olje
v trebuih zadržujemo,
v trgovinah na policah
prijazno nas ponujajo.
(steklenice)*

*Preveza čez oči,
papiga na rami,
strah, trepet – zastava –
je mrtvaška glava.
(pirat)*

- Razdelite se v dve skupini. Vsaka skupina naj nariše svoj zemljevid poti do zaklada. Potem zemljevida zamenjajte. Katera skupina je prva našla zaklad?

- Reši križanko.

Ali veš:

- da reciklirati* pomeni ločiti, zbirati, predelovati, tržiti in uporabiti snov, ki bi jo sicer zavrgli?
- da steklo vedno znova lahko uporabimo, ga recikliramo?
- da z reciklažo stekla industrija privarčuje na surovinah in energiji?
- da je 65 odstotkov stekla narejenega iz peska?
- da so prve izdelke iz stekla naredili pred 5.500 leti?
- da je iz stekla vsak deseti gospodinjski odpadek?

* Recikliranje – predelava že uporabljenih, odpadnih snovi.

Ples v zabojniku

Helena Koncut Kraljič,
ilustriral Matjaž Schmidt

Odlomek iz knjige:

Minil je že en teden in družba v zabojniku je še vedno veseljačila. Le kisla velikanka je postajala vedno bolj žalostna. »Kaj je s tabo, Kislica?« jo je ogovorila plastenka mehčalca.

»Tale Glasko je nadvse zabaven, ampak ne smemo pozabiti, da ne sodi k nam,« jo je opomnila Kislica.

»Res je,« je po krajšem razmisleku dejala dišeča lepotica.

»Predlagam, da imamo danes zvečer sestanek. Glasko ne sme ostati z nami, pa naj je še tako zabaven.«

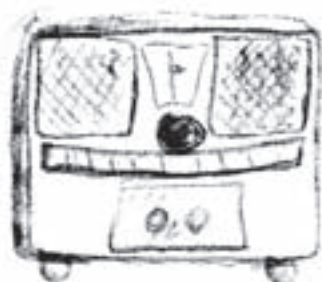

Preberi celo knjigo.

Pogovori se s sošolci.

- Kako se imenujejo zabojniki, ki nastopajo v zgodbi? Ali veš, zakaj se tako imenujejo?
- Kako se imenuje zabojnik, ki stoji za trgovino?
- Kakšne barve je? Kaj sodi vanj? Če si v dvomih, si pomagaj z besedilom na koncu knjige.
- Kateri odpadki sodijo med biološke odpadke? Kaj je Matic vrgel v Embalažka? Je storil prav?
- Kam sodijo elektronski predmeti?

- Pomisli in povej, kdo vse je stanoval v Embalažku.
- Ali pri vas doma ločujete odpadke? Katere?
- Imate v domačem kraju ekološki otok z zabojniki za ločeno zbiranje odpadkov?
- Kaj misliš, da se zgodi z napačno ločenimi odpadki?

Poišči/opazuj.

- V šoli nekaj časa zbirajte odpadno embalažo. Z učiteljico pojdite do zabojnikov za ločeno zbiranje odpadkov. Oglejte si napise na vsakem od njih. Preberite, kaj sodi v posamezen zabojnik in kaj ne. Embalažo odložite v ustrezen zabojnik.
- V šolski knjižnici poiščite pesmarico ljudskih pesmi. Naučite se pesmi, ki jih je igral Glasko.
- Doma poglej v koš za odpadke. Kaj je v njem? Katere od odpadkov bi lahko odnesel v zabojnik za ločeno zbiranje odpadkov?
- Oglej si police v trgovini. V čem je pakirana hrana? Kaj meniš, katera embalaža je ekološko bolj sprejemljiva: papirnata ali plastična?
- V kaj so zaviti sendviči, ki jih jeste na šolskem izletu? Ali imate v nahrbtniku kupljene sokove ali v čutarici pripravljeni domač sok? So bonboni zaviti vsak v svoj papir? Preveri, koliko odpadkov nosiš s seboj. Kaj si ugotovil?

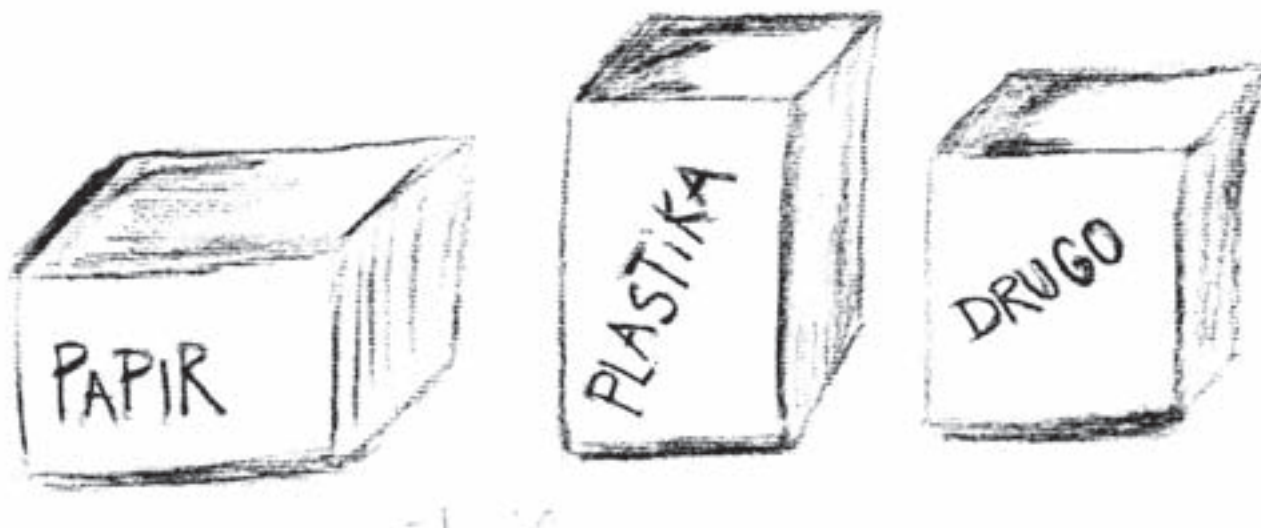

- Poglej šolsko torbo. Iz kakšnega materiala je tvoja šolska torba? Kaj pa potrebščine v njej? Kaj se zgodi s šolskimi potrebščinami, ko jih ne potrebuješ več?
- Razmisli, kako bi zmanjšal količino odpadkov v svoji družini?

Naredi.

- V razred prinesi škatle za ločeno zbiranje odpadkov.

- Iz praznih plastenk izdelaj keglje. Igrajte se in si sami izmislite pravila.

- Iz plastenke izdelaj vodno pištolo.

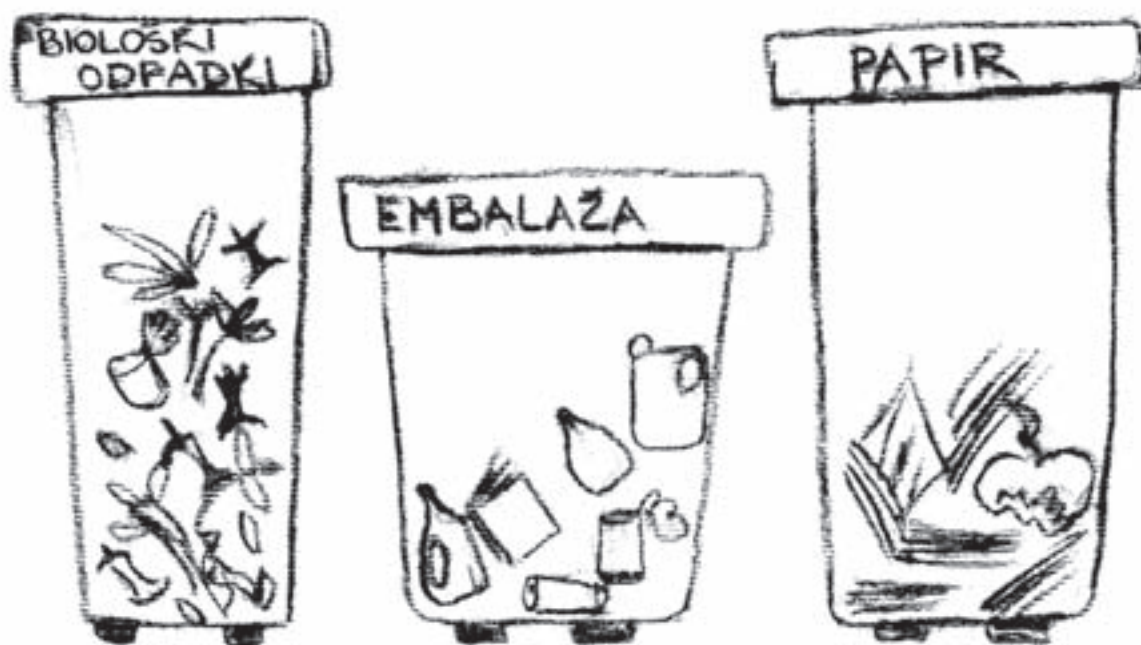

Prazno plastenko od čistila za okna dobro umij in nalij vanjo vodo.

Škropilko lahko uporabiš tudi za škropljenje rožnih listov.

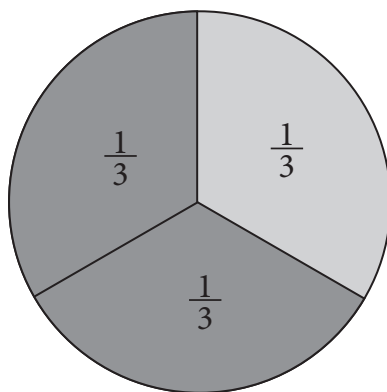
Didaktične naloge.

Poišči vsiljivca. V vsakem zabojniku je en predmet, ki ne sodi vanj. Prečrtaj ga.

Ali veš:

- da ljudje letno zavržemo 100 milijard pločevink za pijačo?
- da se gozdne živali velikokrat ranijo na pločevinkah, ki jih ljudje odvržejo v gozdu?
- da je najtežje predelati plastiko in mešane smeti?
- da dve tretjini vseh gospodinjskih odpadkov predstavljajo organski odpadki*?

- da razkužila spadajo k najhujšim onesnaževalcem okolja?
- da se stiropor ne razgradi?

* Organski odpadki – ostanki, ki nastajajo pri kuhanju, ogradki sadja, uvelo cvetje, jajčne lupine, odmrle rastline, pokošena trava, plevel ...

O prelepi deželi

Mojiceja Podgoršek,
ilustrirala Petra Preželj

Odlomek iz knjige:

Draga Slovenija. Govorice o tvoji lepoti nikakor ne potihnejo. Na lastne oči se želimo prepričati, ali si v resnici tako lepa, kot pravijo. Radi bi te obiskali. Sporoči nam, kje te lahko najdemo in kdaj te lahko obiščemo.

Razmisli.

Slovenija je dobila pismo vladarjev sveta. Kaj meniš, se je prihajajočega obiska razveselila? Jo je morda kaj zaskrbelo? Kaj bi ti pokazal tujcu v naši deželi?

Preberi celo knjigo.

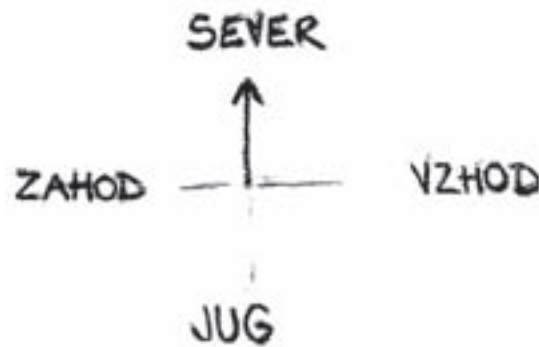
Pogovori se s sošolci.

- Kaj meni o sebi Slovenija?
- Kakšne težave ima?
- Kdo povzroča njene težave?
- Kdo jo tolaži? Kaj ji govori? Kako bi ti potolažil Slovenijo?
- Kaj Slovenijo prepriča, da je posebna in enkratna?
- Kdaj praznuje Slovenija? Kako se imenuje njen praznik? Kaj takrat zares praznujemo?
- Kdaj imaš ti rojstni dan? Kako ga praznuješ? Katerega si si najbolj zapomnil? Zakaj?
- Katere slovenske kraje si že obiskal? Kaj si videl? Kaj ti je bilo najbolj všeč?

Poišči/opazuj.

- Na zemljevidu sveta poišči Slovenijo. Kje so hribi, morje, nižine? S kakšno barvo so označeni?
- Pobrskaj med starimi razglednicami iz Slovenije. Poglej si in primerjaj, kakšna je bila pokrajina nekoč in kakšna je danes. Zakaj?
- Postavi se na dvorišče in se ozri okoli sebe. Kaj vidiš na severu, jugu, vzhodu in kaj na zahodu? Pri določanju strani neba naj ti pomaga odrasel. Nariši, kar vidiš.

- Povzpni se na vrh hriba. Kaj vidiš? Ali prepoznaš vasi, mesta ali vrhove gora v daljavi?

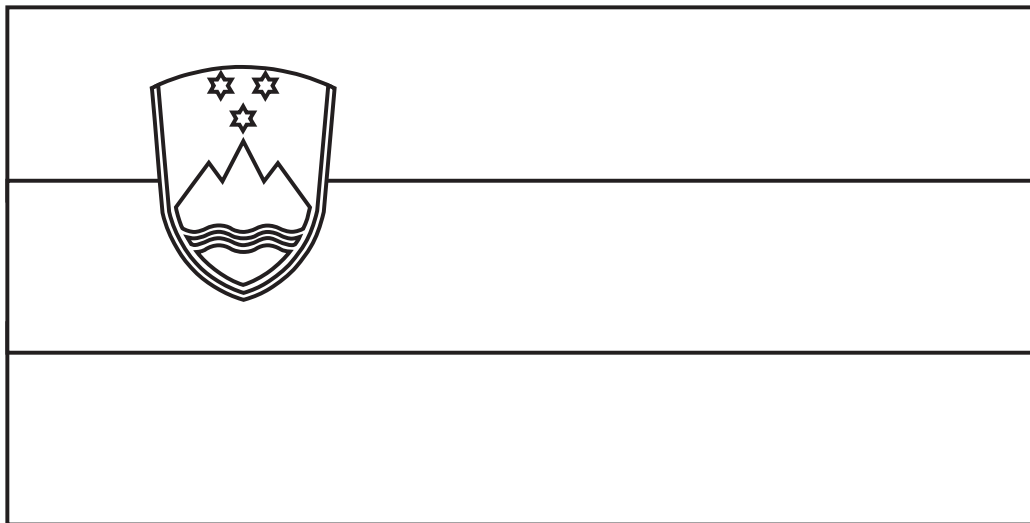
- Odraslega prosi, naj te pelje na izlet z vlakom. Opazuj pokrajino.

Naredi.

- Pojdi na sprehod. S seboj vzemi list papirja, trdo podlago in barvice. Nariši prizor, ki ti je najbolj všeč. V razredu naredite razstavo.
- V časopisih, revijah, koledarjih poišči fotografije Slovenije. Izdelaj plakat.
- Naredi anketo o domačem kraju. Starše ali sosede vprašaj, kaj jim je v vašem kraju všeč in kaj bi radi spremenili.
- Oglej si turistične letake o Sloveniji. Izdelaj svoj letak, s katerim boš povabil ljudi v svoj kraj.
- Sestavi pesem o Sloveniji. Če znaš pisati, jo zapiši.

- Katero je glavno mesto Slovenije? Kaj veš o njem?
- Ali veš, kakšna je slovenska zastava? Pobarvaj jo.

- Pozanimaj se, kaj je narisano na grbu tvojega kraja.

Didaktične naloge.

- Pomešane besede.
Sestavi besede in jih zapiši na črte.

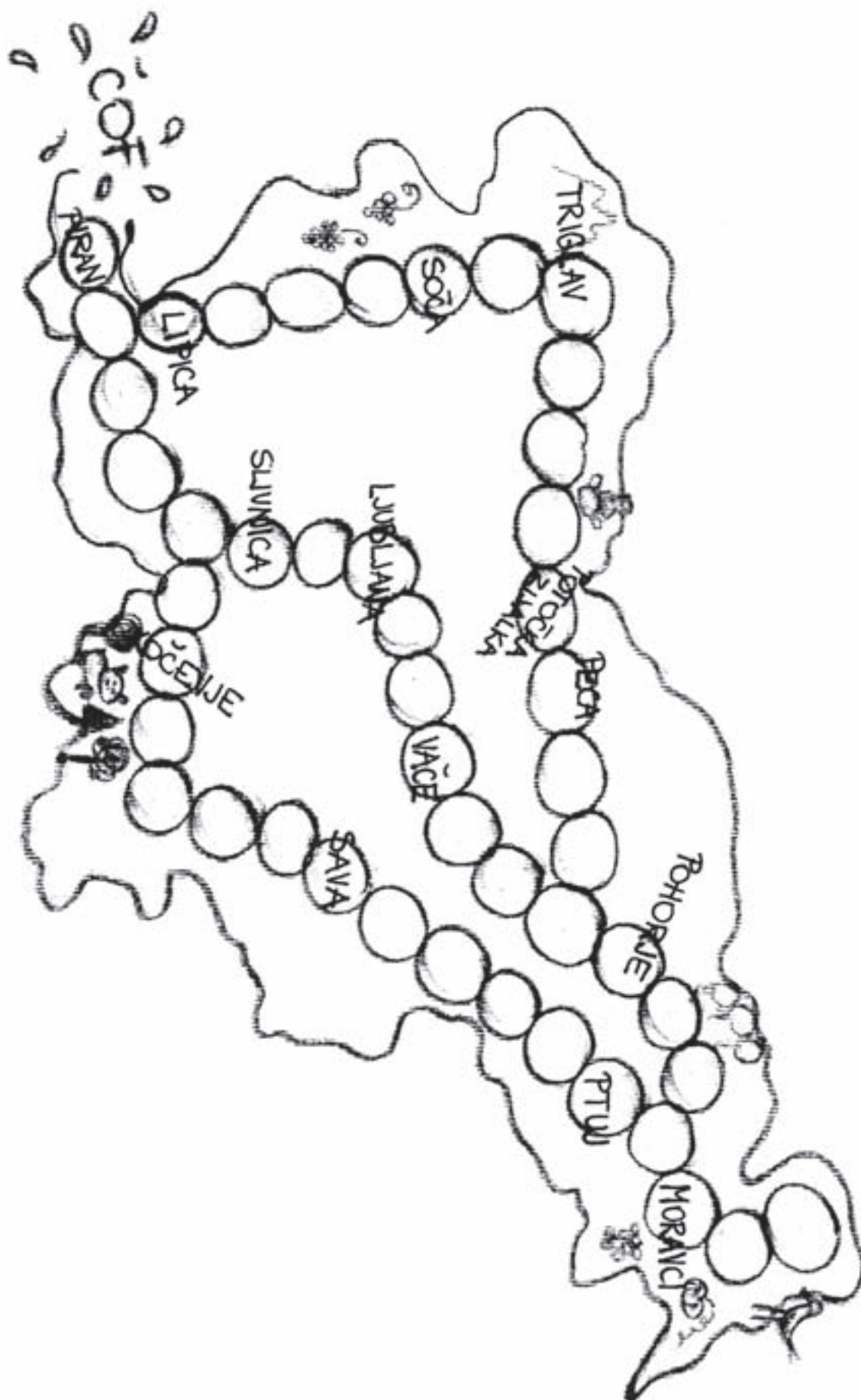
L^E A P ———

J O M^R E ———

E J R O^E ———

O G D^Z ———

- Potovanje po Sloveniji. Potrebuješ kocko in po eno figurico za vsakega igralca. Zmaga tisti, ki skoči prvi v morje. Ko prideš na mesto, kjer je označeno krajevno ime, ga preberi in povej, kaj veš o njem.

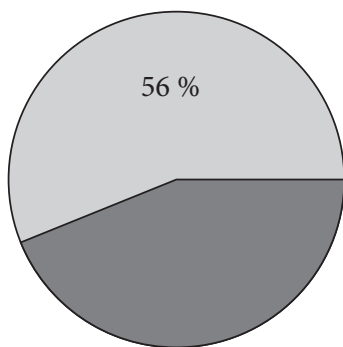

- V obris Slovenije vriši svoj domači kraj in kraje, ki si jih že obiskal.

Ali veš:

- da Postojnska jama letno sprejme več kot pol milijona gostov z vsega sveta?
V Sloveniji živi približno 2 milijona ljudi.
- da Slovenijo prekriva 56 odstotkov gozdov?

- da v Idriji izdelujejo tradicionalne* idrijske čipke**?
- da je mesto Lipica vsem poznano po belih konjih, ki se imenujejo lipicanci?
- da so panjske končnice*** priljubljen spominek tujcev na Slovenijo?
- da je na prvem mestu po številu obiskov slovenskih znamenitosti Blejski grad?
- da v Sečovljah še vedno delajo sol po tradicionalnih metodah in da je del solin naravni rezervat, kjer se nahaja okoli 150 vrst ptic?

* Tradicionalen – ki upošteva tradicijo/kar se je uveljavilo na področju kake dejavnosti med njenim daljšim obstajanjem.

** Idrijske čipke – čipkarstvo se je začelo proti koncu 17. stoletja, ko so delavci začeli izgubljati delo v rudnikih; idrijske čipke so svetovno znane postale leta 1875, ko je Franc Lapajne ustanovil podjetje in trgovino s čipkami ter le-te pričel uspešno izvažati po celotni Evropi ter Ameriki.

*** Panjska končnica – ime za poslikano deščico, ki zapira čebelji panj.

Kdo gre na sprehod v gozd?

Tatjana Kokalj,
ilustriral Adriano Janežič

Odlomek iz knjige:

Gozd je v vsakem letnem času drugačen.

Na gozd je že sedel prvi mrak. Oglašale so se nočne ptice, izza korenin se je jež odpravil na večerni pohod. »Dovom bo treba,« je pomislila Neža. Dedek in Aro sta ji zvesto sledila. Gozd je šumel v jesenskih barvah. Čez dober mesec ali dva bo počasi začel naletavati sneg. Pozimi so iglasta drevesa še vedno košata. Listnata pa z golimi vejami segajo k nebu. Snežna odeja povabi rastline k počitku. Spomladi, ko odjuga stopi sneg, korenine zopet pošljejo vodo in hrano k brstom. Listi se začnejo odpirati, veje se podaljšajo in drevje zacveti. Poleti se gozd košati v zelenih barvah. Varuje nov zarod ptic v krošnjah in hrani gozdne živali. Jeseni se gozdna pravljica znova začne.

Preberi celo knjigo.

Pogovori se s sošolci.

- Kateri letni čas je zate v gozdu najlepši? Zakaj?
- Katera drevesa jeseni odvržejo listje? Kakšne barve so listi?
- Zakaj je zgodaj spomladi v iglastem gozdu temneje kot v listnatem?
- Katera živa bitja dočakajo večjo starost: živali ali rastline?
- Drevo ima korenine. Naštej, čemu vse služijo.
- Kako lahko ugotovimo, katere živali živijo v gozdu, tudi če jih ne vidimo?
- Zakaj so mnoge ptice pri nas ogrožene?*

* Ogrožena vrsta – primerki rastlin/živali, ki rastejo/živijo na določenem zemeljskem področju in jim grozi izumrtje zaradi človeškega vpliva ali naravnih dejavnikov.

- Katere sadeže najdeš v gozdu? Pripoveduj, kaj lahko naredimo iz borovnic, malin, lešnikov, gob ... Kateri gozdni sadež imaš najraje?

- Zakaj ne smemo nabirati in uživati rastlin, ki jih ne poznamo?
- Katere stvari najdeš v gozdu, ki tja ne spadajo?
- Kaj so divja odlagališča?
- Kako lahko poskrbimo, da je gozd čist in urejen?

Poišči/opazuj.

- S starši ali učiteljico pojdi v gozd. Poišči odtise živali in poskušaj ugotoviti, katera žival jih je pustila.
- Pod drevesi poišči ostanke hrane. Poskušaj ugotoviti, katera žival se je hranila s storži in gozdnimi sadeži.

- Pobrskej po zemlji in opazuj drobne živali: pajke, polže, stonoge, deževnike ...
- Poišči prazne polžje hiške. Primerjaj jih med seboj. Ugotovi, po čem se razlikujejo.

- Prisluhni ptičjemu petju. Ali veš, v katerem letnem času so ptiči najživahnejši? Zakaj?

- Poskušaj ugotoviti, zakaj so nočni metulji rjavi, dnevni pa najrazličnejših pisanih barv. Nariši metulje, ki si jih opazil na gozdni jasi.

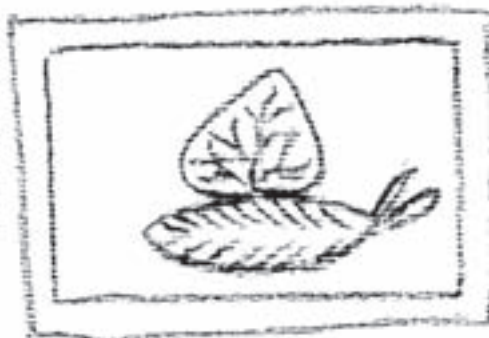
Naredi.

- Na gozdnih tleh naberi različne jesenske liste. Doma jih položi v debelo knjigo in jo obteži. Po tednu dni se listi posušijo. Iz posušenih jesenskih listov naredi herbarij. Zapiši ime, datum in kraj nabiranja.
- Iz posušenih listov naredi namizno dekoracijo. Suho razvejano vejo postavi v vazo. S šivanko preluknjaj liste in skozenje potegni nit. Na vejo obesi suhe liste.

- Iz posušenih listov lahko izdeláš tudi zanimive slike. Podobe polžkov, ptic, metuljev iz listov lahko nalepiš na voščilnico.

- Naredi odtise listov v glino ali das maso*, iz katere narediš posodico. V njej lahko hraniš gozdne plodove.
- Naredi zbirko različnih kamnov.

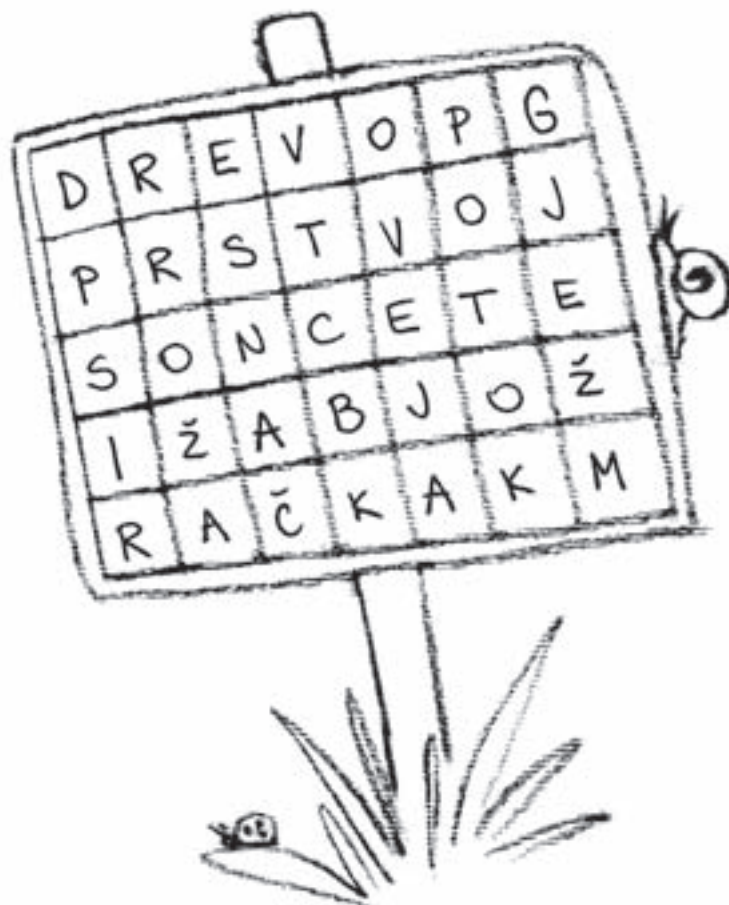

- Izdelaj gozdni bonton. Na velik risalni list nariši sličice, kaj smemo in česa ne smemo početi v gozdu. Plakat obesi na vidno mesto v razredu.
- Ko greš v gozd, vzemi s seboj fotoaparata. Slikaj vse, kar ti je všeč.
- Igrica za štiri tekmovalce. Potrebuješ kocko, list in štiri gumbke. Na list nariši progo. Zmaga tisti, ki pride prvi na cilj.

Didaktične naloge.

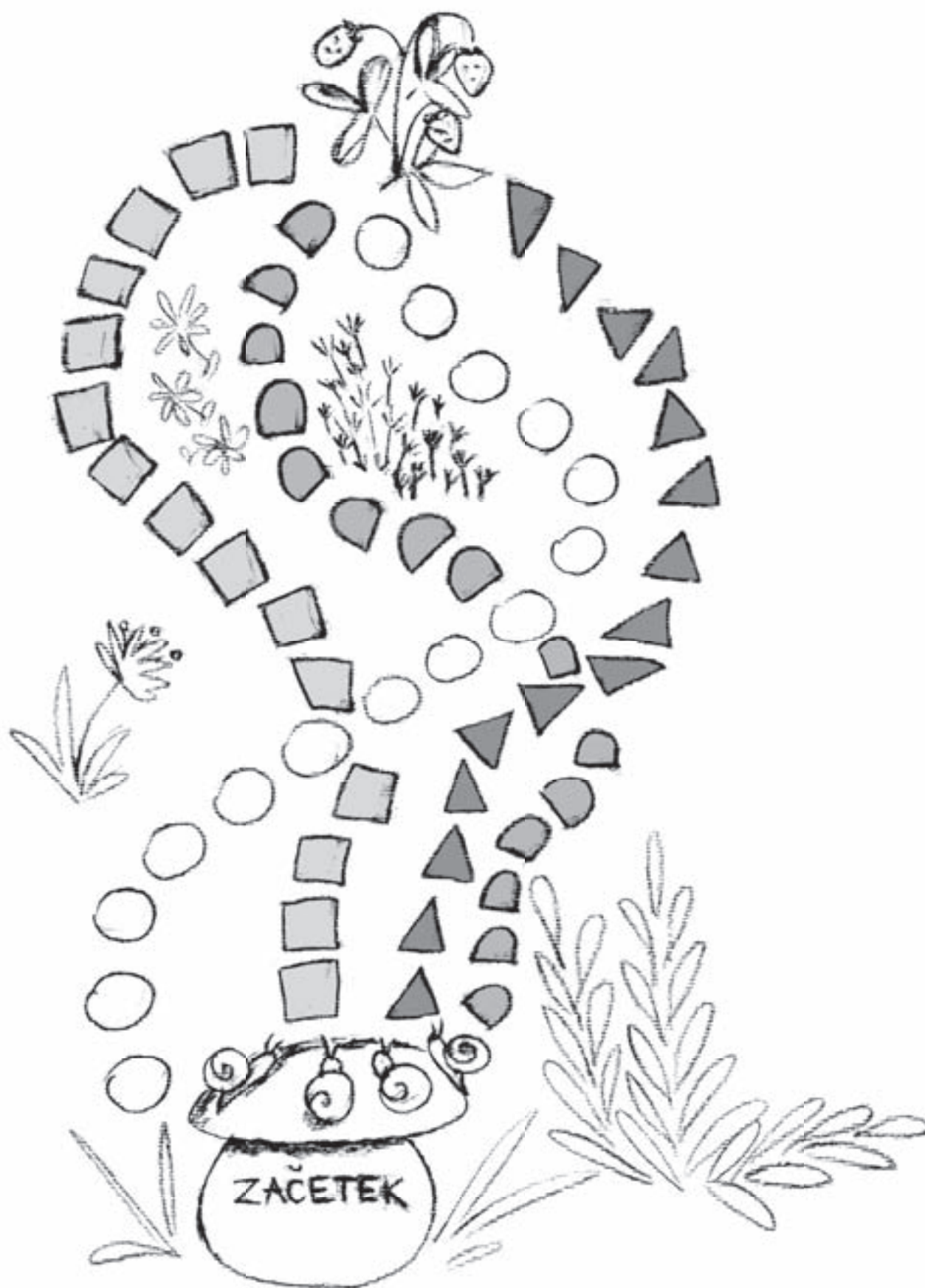
- Čudna tabla

Kaj piše na čudni tabli? Poišči besede vodoravno in navpično in jih pobarvaj.

* Das masa – modelirna masa, ki se posuši na zraku.

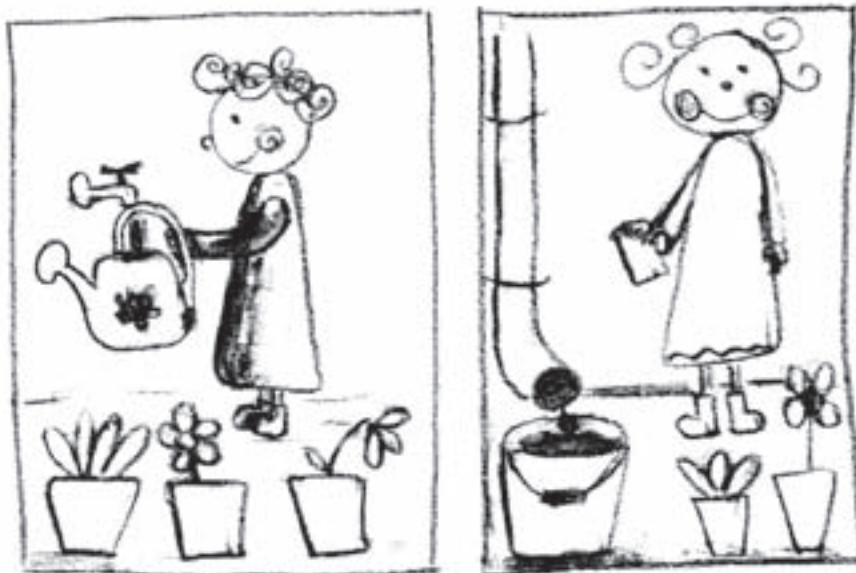
- Kdo bo prvi prišel do jagod? Igra za štiri. Potrebuješ kocko in štiri figurice (gumbe, zamaške ...).

- Pozorno si ogledaj sliko. Kar ne spada v gozd, prečrtaj z rdečo barvico. Če želiš, lahko sliko tudi pobarvaš.

- Oglej si slike in pobarvaj tisto, ki prikazuje pravilno ravnanje.

Ali veš:

- da drevesa poleti pomagajo varčevati z energijo, saj dajejo senco? Kjer rastejo, je hladneje in potrebe po klimatskem hlajenju so znatno manjše.
- da odraslo drevo zagotavlja dovolj kisika za štiričlansko družino?
- da je Slovenija tretja najbolj gozdnata dežela na svetu?
- da letno vsak od nas porabi približno toliko papirja, kot ga dobimo iz šestih dreves?
- da recikliranje* papirja zmanjšuje sečnjo gozdov?

* Recikliranje – predelava že uporabljenih, odpadnih snovi.

Zelena jopica

Tatjana Kokalj,
ilustrirala Tina Brinovar

Odlomek iz knjige:

Medved je že pomislil, da tega dne najraje ne bi šel na sprehod. A nenadoma se je domislil: »Nič zato, če mi je jopica premajhna. Poiskal bom nekoga, ki mu bo prav. Gotovo jo bo rad nosil.« Stopil je na travnik, pohitel mimo potoka in se skoraj zaletel v ježo, ki je bral časopis pod košato bukvijo. »Jež, bi hotel obleči mojo jopico? Meni je premajhna!« je rekel medved. Jež jo je radovedno pogledal, preštel gumbe, nato pa odločno rekel: »Že, že, topla je res, a stara je in obrabljena. Takih jopic ne nosim.«

Preberi celo knjigo.

Pogovori se s sošolci.

- Zakaj je imel medved rad svojo zeleno jopico?
- Zakaj si je zjutraj ni oblekel?
- Katero oblačilo imaš ti najraje? Zakaj prav to?

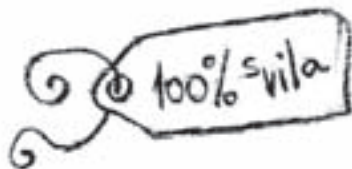

- Kaj storiš z oblačili, ki so ti premajhna?
- Kaj se je medved odločil, da bo storil z jopico?
- Zakaj je jež ni hotel vzeti?
- Ali tiносиš oblačila, ki so jih nekoč nosili drugi otroci?
- Kaj je storil volk z jopico?
- Zakaj veverici jopica ni bila všeč?
- Koga je jopica razveselila?

Poišči/opazuj.

- Odpri omaro z oblačili. Oblačila so narejena iz naravnih in umetnih materialov. Naravni materiali so bombaž, lan, svila, volna, usnje ... Poskušaj ugotoviti, katera oblačila so narejena iz naravnih materialov.

- Obišči šiviljo in jo opazuj pri delu. Kakšen šiviljski pribor uporablja?
- Pozanimaj se, kako se je moda spreminjala skozi zgodovino. Kaj je bilo moderno, ko so bili majhni tvoji starši in stari starši?

Naredi.

- Poišči staro enobarvno majico. Na sprednjo stran z barvami za blago nariši sliko.
- Iz ostankov krpic ukroji oblačila za punčko. Krilo, srajco, hlače ...
- Izdelaj blazinico. Uporabi laneno blago. Na sprednjo stran nariši zanimivo sliko. Blazinico napolni z zelišči, meto, češnjevimi koščicami, rožmarinom ...
- Pripravite razredno modno revijo. Vsakdo naj v šolo prinese zanimivo staro oblačilo: klobuk, srajco, pulover ...
- V šolo prinesite stare klobuke. Zaigrajte gledališko predstavo na pravljico *Moj dežnik je lahko balon: V deželi Klobučariji*.
- Poišči ostanke blaga. Naredi punčko iz cunj. Naj ti pri tem pomaga odrasel.

Obleko narediš iz traku blaga, ki ga večkrat oviješ okoli punčkinga telesa in nato v višini vratu zavežeš s kosom volne.

Didaktične naloge.

- Poveži med seboj.

ovca

majica

bombaž

usnjena
torba

svinja

volnen šal

- Obkroži, kaj bo kdo oblekel.

policist

zdravnik

gasilec

kuhar

- Nariši oblačila, ki jih bo nosila deklica poleti in deček pozimi.

- Natančno si ogledaj slike. Ugotovi, kaj ima Gaja oblečeno, in pripoveduj, kje je bila.

PONEDELJEK

TOREK

SREDA

ČETRTEK

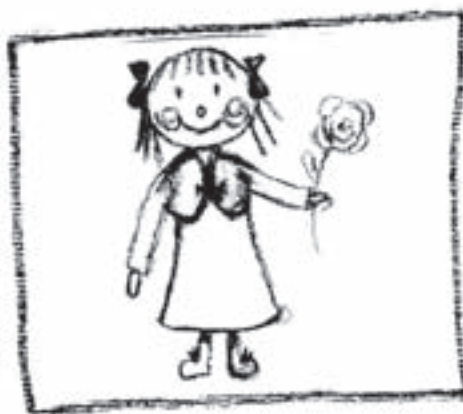
PETEK

SOBOTA

NEDELJA

- Nariši deklici zanimiva oblačila, ki jih bo nosila na rojstnodnevni zabavi.

Ali veš:

- da kdor se oblači po modi, porabi veliko denarja? Ko kupujemo nova oblačila, pazimo, da so narejena iz naravnih materialov, da so prijetnega videza in kroja in jih bomo lahko dolgo časa nosili.
- da lahko kupimo oblačilo iz ekološkega bombaža, ki ga pridelujejo brez pesticidov*?
- da so ekološka oblačila izdelana tudi iz bambusa? Snov, ki jo bambus izloča, ščiti pred škodljivci in zajedavci, zato rastline ne škropijo s strupi.
- da je prav, da oblačila, ki so nam premajhna, podarimo ljudem, ki jih potrebujejo?

* Pesticidi – kemikalije, namenjene uničevanju škodljivcev.

Stari avto

Helena Kraljič,
ilustriral Matjaž Schmidt

Odlomek iz knjige:

Stari avto je že leta stanoval pri Novakovih. Oče Andrej je lepo ravnal z njim in avtu je bilo lepo pri družini. Zato je bil toliko bolj začuden, ko je nekega dne slišal, kako se oče Andrej po telefonu pogovarja, da ga bo prodal.

PO • ČASI

KR • ASNO

GO • RIVO

Preberi celo knjigo.

Pripoveduj zgodbo. Na koncu so po vrsti zložene slike brez besedila, ki ti bodo v pomoč pri obnovi.

Pogovori se s sošolci.

- Ali imate doma avto?
- Kakšne znamke je in koliko je star?
- Kam se peljete z njim na izlet?
- Si na kateri izmed poti doživel kaj posebno zanimivega? Pripoveduj o tem.
- Ste pred tem avtom imeli kakšnega drugega?
- Kaj se je zgodilo z njim, ko ga niste več potrebovali?
- Ali si že kdaj videl avto na divjem odlagališču? Pripoveduj, kaj meniš o takem ravnanju.
- Kakšen avto je tebi najbolj všeč? Nariši ga.

- Ali je v tvojem kraju kakšna trgovina z avtomobili? Ali veš, kaj so to komisijske prodajalne?
- Kako skrbimo za avto? Ali je vaš avto v garaži? Kdaj ga peljete k avtomehaniku?
- Zakaj meniš, da nekateri ljudje nimajo avtomobila? Pomisli in povej, katere so dobre in katere slabe strani, če si brez avtomobila.
- Ali veš, kako avtomobili onesnažujejo zrak?

- Kakšna goriva uporabljajo avtomobili?
- Zakaj bi bilo naravi prijazno, da bi se čim več ljudi vozilo z avtobusi?
- Kako greš ti v vrtec/šolo? Opiši svojo pot.
- Katera prevozna sredstva poznaš?

Poišči/opazuj.

Obiščite najbližjo avtomehanično delavnico. Pogovorite se z njenim lastnikom.

- Kaj stori avtomehanik z odpadnim oljem?

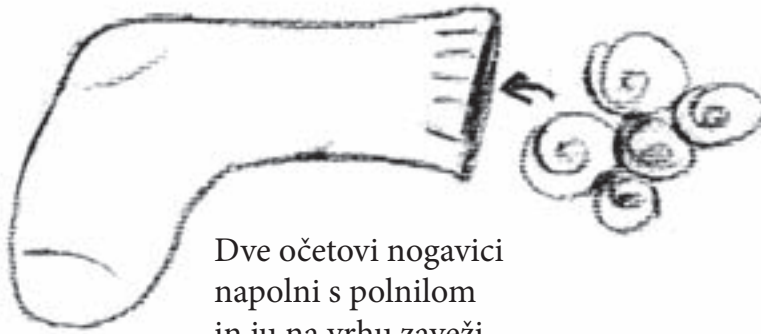

- Kje končajo stari neuporabni avtomobili?
- Katere dele avtomobila lahko ponovno uporabijo in predelajo?
- Približno kolikokrat avto zamenja lastnika?
- Kako dolgo življenjsko dobo ima avto, če je pravilno vzdrževan?
- Zakaj se modeli avtomobilov spreminjajo?
- V čem so današnji avtomobili varnejši od starejših?
- Zakaj so današnji avtomobili bolj ekološki kot starejši?

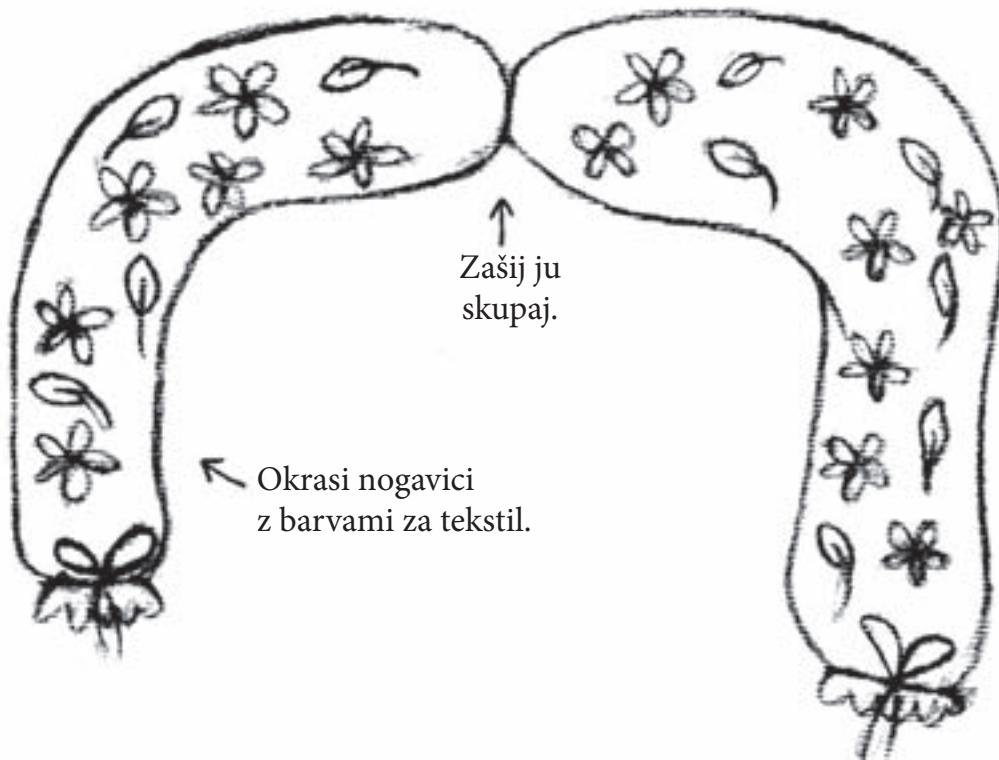

Naredi.

- Iz trgovine prinesi več velikih kartonskih škatel. Skupaj s sošolci naredite avto.
- Izmisli si zgodbo o doživetjih starega avtomobila. Če znaš pisati, jo zapiši.
- Izdelaj naslonjalo za vrat. Uporabi mehko blago, ki ga napolniš s puhastim polnilom. Varoval ti bo vrat, kadar bo vožnja dolga in naporna.

Dve očetovi nogavici
napolni s polnilom
in ju na vrhu zaveži.

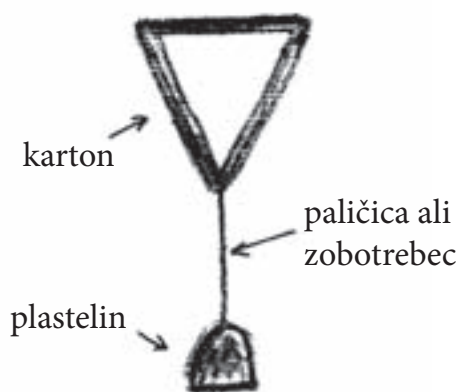

↑
Zašij ju
skupaj.

↙ Okrasi nogavici
z barvami za tekstil.

Didaktične igre.

- V šolo prinesite avtomobilčke. Na igrišču naredite avtocesto. Nanjo postavite prometne znake. Ne pozabite na križišča, semaforje, prehode za pešce. Kdo je prišel prvi na cilj in je na poti upošteval vse prometne predpise?

- Nariši manjkajoče dele avtomobila: volan, ogledala, luč, kolo, registrsko tablico, kljuko na vratih.

- Izdelaj igrico, kot je človek, ne jezi se. Vsak sošolec potuje s svojim avtomobilom. Med potjo postavi več zaprek. Nariši tudi prometne znake. Upoštevaj jih.

Ali veš:

- da iz recikliranih avtomobilskih gum pridobivajo material za asfaltna tla?
- da tovarne avtomobilov že proizvajajo strehe, prekrite s sončnimi celicami? Te celice avtom omogočajo, da vozijo s pomočjo sončne energije.
- da je prvi avto na paro leta 1769 izdelal Francoz Nicolas-Joseph Cugnot? Vozilo je bilo počasnejše od človeške hoje, saj se je premikalo le 3 kilometre na uro. (vir: Pregled zanimivih odkritij - Prva, prvi, prvo/Helena Koncut)
- da je prvi avto na bencinski pogon leta 1886 patentiral* Karl Benz? (vir: Pregled zanimivih odkritij - Prva, prvi, prvo/Helena Koncut)
- da je prvi avtobus peljal v Veliki Britaniji? (vir: Pregled zanimivih odkritij - Prva, prvi, prvo/Helena Koncut)
- da je prvi avto na baterije leta 1985 predstavil Clive Sinclair? (vir: Pregled zanimivih odkritij - Prva, prvi, prvo/Helena Koncut)
- da so prvo avtocesto zgradili leta 1921 v Berlinu? (vir: Pregled zanimivih odkritij - Prva, prvi, prvo/Helena Koncut)
- da je prvi avtoradio leta 1929 izumil Paul Galvin? (vir: Pregled zanimivih odkritij - Prva, prvi, prvo/Helena Koncut)
- da avtomobilski izpuhi ogljikovega dioksida onesnažujejo okolje?

* Patent – zakonsko zaščitena pravica izuma, ki jo dodeli država imetniku patenta za določen čas, ponavadi za 20 let.

Cigančica Kuku in Srebrna riba

Nina Kokelj in Kruno Antonić,
ilustriral Dušan Klun

Odlomek iz knjige:

Cigančica Kuku je stopicala okoli jezera. Trsje je prijazno šumelo. Pobirala je, kar so bili ljudje pustili pri jezeru – papirček, ovoj bonbona, zamašek ... – Srebrna riba jo je s pogledom spremljala iz svojega domovanja. Plavala je in zamahovala z repom sem ter tja in gladino spremenila v čipko drobnih valov.

Preberi celo knjigo.

Pogovori se s sošolci.

- Kako je cigančica Kuku skrbela za čisto okolico jezera?
- Kdo se je strinjal z njenim dejanjem in kdo ne?
- Kako je cigančica Kuku pomagala Srebrni ribi?
- Kako ti skrbiš za čisto okolje?
- Kako lahko prihranimo vodo? Prečrtaj trditev, ki ne drži, ostale obkroži.
 - a) Raje se prhajmo kot kopajmo.

- b) Posodo pomijmo v umivalniku, pod tekočo vodo pa jo le oplaknimo.
- c) Avtomobile peremo v avtopralnici.
- d) Za zalivanje vrta in rož uporabljajmo deževnico.

- e) Posodo peremo na roke, saj pranje v pralnem stroju porabi mnogo več vode.
 - f) Vodo, ki smo jo uporabili za splakovanje zelenjave, lahko uporabimo za zalivanje vrta.
- Kako se imenuje reka ali jezero v bližini tvojega doma? Si se kdaj kopal v njej? Kaj pa tvoji straši ali stari starši? So se kopali v vodah, v katerih se ti sedaj ne smeš?

Poišči/opazuj.

- S starši ali učiteljico pojdite k bližnji reki, potoku ali jezeru. Opazujte vodno gladino. Kaj povzroča hitrost njenega toka?
- Zapri oči in prisluhni šumenju vode. Premikaj se v njenem ritmu. Kakšni so občutki?
- Na bregu pobrskej po pesku, dvigni večji kamen. Opaziš kakšno žival?
- Skozi okno svoje sobe opazuj ulico. Koliko pešcev, kolesarjev, avtomobilov in tovornjakov našteješ v eni uri? Kdo od naštetih najbolj onesnažuje okolico? Za vsakega, ki ga opaziš, naredi eno črtico v spodnjo tabelo.

pešec	kolesar	avto	tovornjak

- Opazuj vodne in obvodne živali. Nariši jih in poimenuj.

VODNE ŽIVALI	OBVODNE ŽIVALI

- Kakšen vonj ima voda? Do polovice napolni plastenko z vodo, zapri jo in stresaj pol minute. Počasi odvij pokrovček. Kaj slišiš? Zopet povonjaj vodo. Ima drugačen vonj kot prej?
- Sprehodi se po toku reke navzgor in navzdol. Stoji ob vodi kakšno naselje? So v vodo speljane cevi? Pozanimaj se, kaj teče po njih v vodo.
- Ozri se okrog. Opaziš kakšen visok tovarniški dimnik? Kakšen dim se vali iz njega?
- Tovarna je večji industrijski objekt, kjer masovno proizvajajo določene izdelke. Poznaš ime kakšne tovarne avtomobilov, oblačil, obutve, kozmetike, zdravil ...?

Naredi.

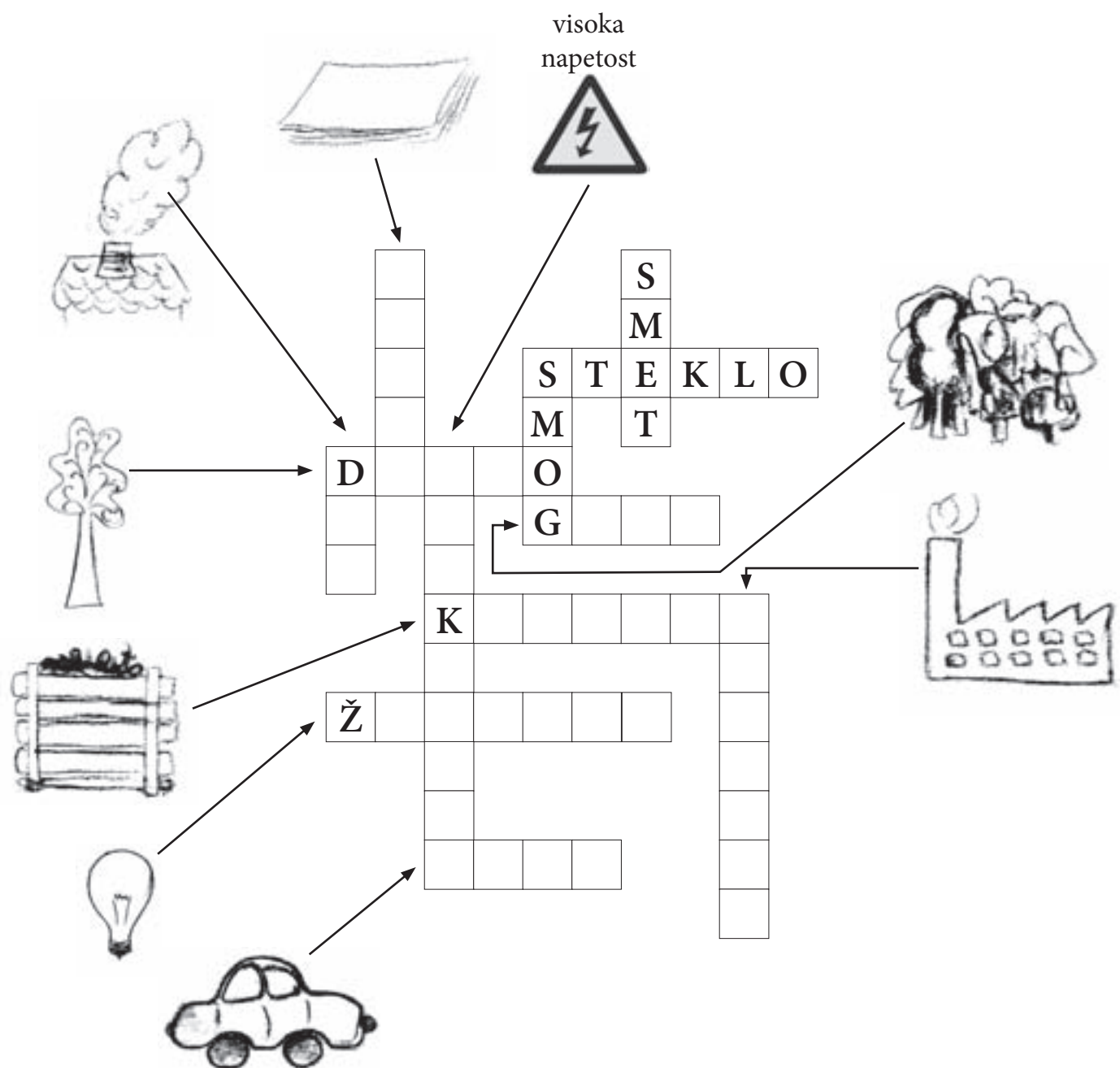
- Izdelaj opozorilno tablo ter jo postavi ob reko.
- Poišči primerno velike prodnike*. Nanje nariši vodne in obvodne živali. Prodlike položi na breg, v travo in trsje.
- Iz prodnikov zgradi visok stolp.

* Prodlike – kamenje, ki ga nanese voda.

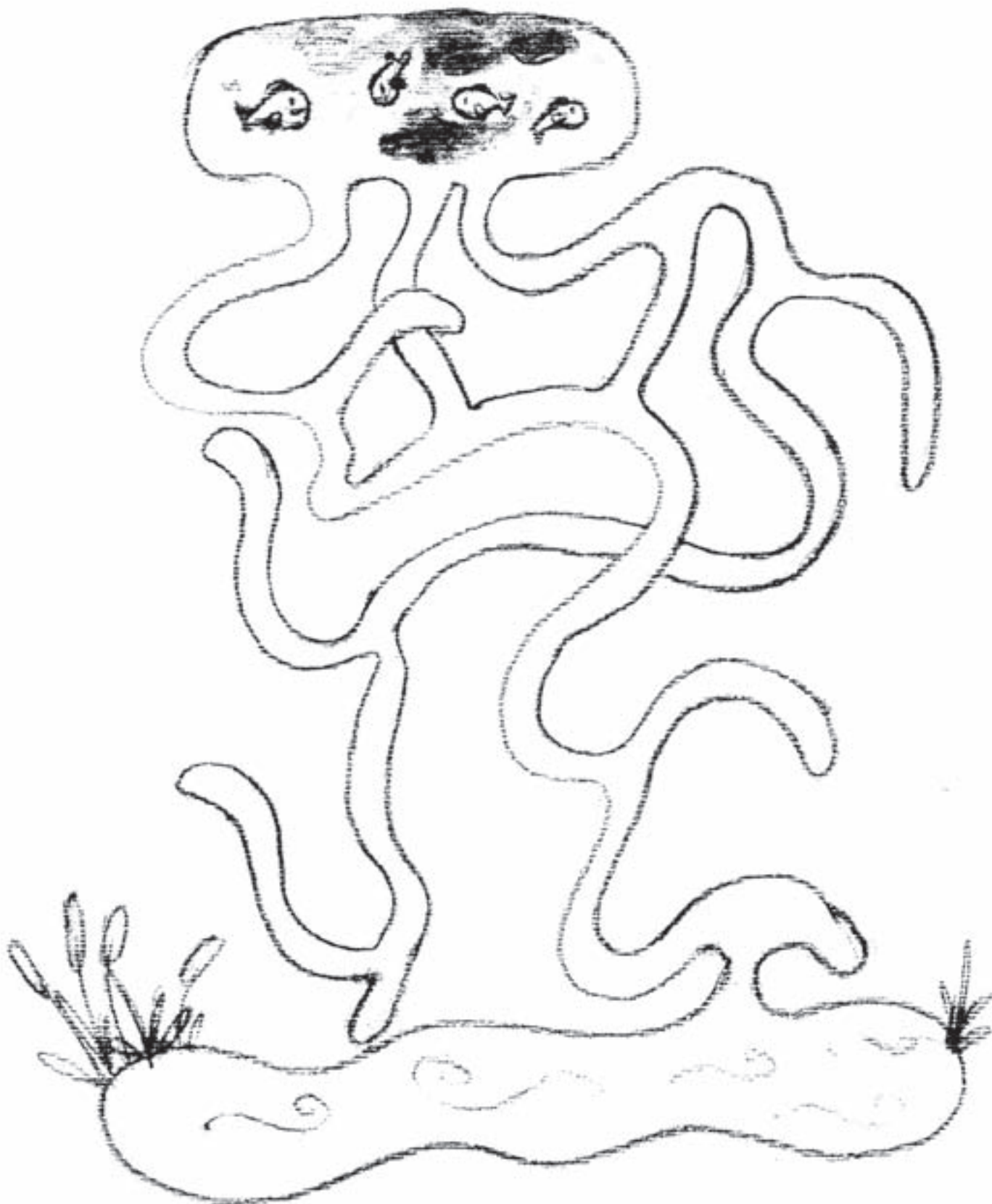

- visoka
napetost

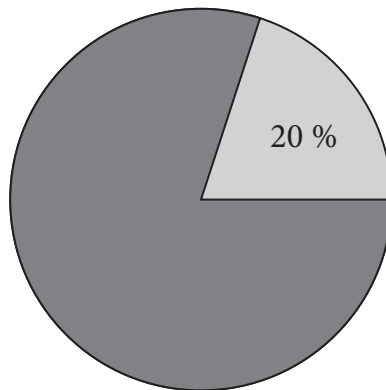
- Labirint

Ribice iz onesnaženega ribnika popelji v čisto jezero.

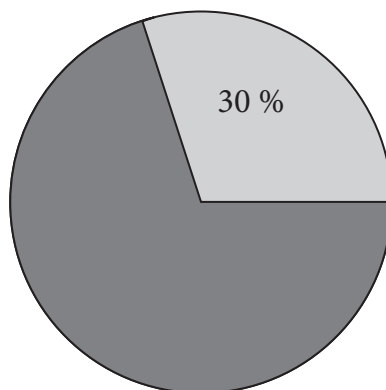

Ali veš:

- da zaradi onesnaženosti vod 20 odstotkom rib grozi izumrtje?

- da se največ pitne vode porabi v industriji in kmetijstvu?
- da za pridelavo 1 kilograma solate porabimo 160 litrov vode?
- da če pri umivanju zob vode ne zapremo, ampak jo pustimo teči, steče v prazno 20 litrov vode?
- da se v poletnih mesecih zaradi zalivanja trave poraba vode zviša za 30 odstotkov?

Si že slišal, da imamo ekološke oznake s področja ravnanja z odpadno embalažo? Ko boš v trgovini, poglej, na katerih izdelkih se nahajajo.

Zelena pika je najbolj razširjen ekološki znak na svetu. Pojavlja se na embalaži mnogih izdelkov. Za podeljevanje znaka ima v Sloveniji pravico le Slopak, družba za ravnanje z odpadno embalažo.

Slika smetnjaka opozarja, da je embalažo treba odvreči na primerno mesto.

Mobiusova zanka je simbol za izdelek ali embalažo, ki ima na koncu življenjskega cikla določeno zbiranje in procese recikliranja. Vsak krak Mobiusove zanke predstavlja del verige, ki je potrebna za uspešno recikliranje.

Trikotnik je mednarodni simbol, ki pomeni, da izdelek lahko recikliramo. Praviloma je sredi trikotnika napisana številka, spodaj pa kratica, ki označuje vrsto materiala.

Evropska unija podeli evropsko marjetico proizvodom, ki zmanjšujejo negativne vplive na okolje, pripomorejo h gospodarni rabi energetskih virov in visoki ravni varstva okolja ter zaradi okoljske note pomenijo dodano vrednost za končnega potrošnika.

Delovni zvezek EN KORAK DO ČISTEGA OKOLJA je poučno in privlačno delovno gradivo za otroke, ki obiskujejo vrtec in prvo triado devetletne osnovne šole. Je vsebinsko kakovosten in primeren razvojnim značilnostim učencev v obdobju srednjega otroštva.

Red. prof. dr. Maja Zupančič, univ. dipl. psih.

